Repertoriul jurisprudenței

CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
JULIANE KOKOTT
prezentate la 19 aprilie 2012 [1]

Cauza C-416/10

Jozef Križan și alții
împotriva
Slovenská inšpekcia životného prostredia

[cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată deNajvyšší súd Slovenskej republiky (Republica Slovacă)]

„Mediu — Construcția unui depozit de deșeuri — Cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare — Dreptul de a adresa întrebări Curții ulterior pronunțării unei hotărâri de către o instanță constituțională națională — Directiva 2008/1/CE — Prevenirea și controlul integrat al poluării — Directiva 1999/31/CE — Depozite de deșeuri — Participarea publicului — Acces la o decizie privind amplasamentul — Principiul efectivității — Remedierea viciilor de procedură — Directiva 85/337/CEE — Evaluarea efectelor anumitor proiecte publice și private asupra mediului — Actualitatea evaluării impactului asupra mediului — Competența instanțelor naționale de a verifica din oficiu actualitatea evaluării de impact asupra mediului — Protecție jurisdicțională provizorie în probleme de mediu — Drept de proprietate”

Cuprins

I – Introducere 3

II – Cadrul juridic 4

A – Convenția de la Aarhus 4

B – Dreptul Uniunii 4

1. Directiva IPPC 4

2. Directiva privind depozitele de deșeuri 7

3. Directiva privind accesul publicului la informațiile despre mediu 8

4. Directiva EEM 9

1 — Limba originală: germana.

C – Legislația slovacă 9

III – Situația de fapt, acțiunea principală și cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare 10

A – Cu privire la amplasament 10

B – Cu privire la evaluarea impactului asupra mediului 10

C – Cu privire la autorizarea integrată a instalației 11

D – Cu privire la procedura judiciară 11

E – Întrebările adresate de Curtea Supremă 12

IV – Apreciere juridică 13

A – Cu privire la prima întrebare – dreptul Curții Supreme de a adresa întrebări 13

B – Cu privire la a doua întrebare – accesul la decizia de amplasare în cadrul procedurii de autorizare integrată 15

1. Cu privire la admisibilitatea celei de a doua întrebări 15

2. Cu privire la necesitatea de a asigura accesul la decizia privind amplasamentul 16

a) Cu privire la publicarea de informații în cadrul procedurii de autorizare integrată 16

b) Cu privire la publicarea deciziei privind amplasamentul 17

3. Cu privire la protecția secretului comercial 18

4. Cu privire la momentul publicării 19

5. Concluzia la a doua întrebare 21

C – Cu privire la a treia întrebare – aplicabilitatea Directivei EEM 21

1. Cu privire la Directiva EEM 22

a) Cu privire la aplicabilitatea Directivei EEM 22

b) Cu privire la criteriile de prelungire a valabilității deciziei privind impactul de mediu 23

c) Cu privire la participarea publicului la decizia dacă vechea evaluare a efectului asupra mediului mai este suficientă 25

d) Concluzie intermediară 25

2. Cu privire la admisibilitatea decuplării protecției juridice în raport cu diferitele condiții de autorizare 26

3. Cu privire la abordarea din oficiu a anumitor probleme juridice 28

4. Concluzia la a treia întrebare 30

D – Cu privire la a patra întrebare – măsuri provizorii de protecție jurisdicțională 31

E – Cu privire la a cincea întrebare – întinderea protecției proprietății 32

V – Concluzie 34

I – Introducere

1. Curtea Supremă a Republicii Slovace, Najvyšší súd Slovenskej republiky, adresează Curții o serie de întrebări care rezultă dintr-un litigiu de o complexitate deosebită referitor la autorizarea unui depozit de deșeuri.

2. Aspectul care necesită cu precădere clarificări este acela dacă în cadrul participării publicului la procedura de autorizare conform Directivei privind prevenirea și controlul integrat al poluării [2] (denumită în continuare „Directiva IPPC”) trebuie prezentată o decizie referitoare la stabilirea amplasamentului unui depozit de deșeuri care a fost adoptată în cadrul unei proceduri separate față de procedura de autorizare.

3. În plus, se ridică întrebări referitoare la aplicabilitatea Directivei privind evaluarea efectelor anumitor proiecte publice și private asupra mediului [3] (denumită în continuare „Directiva EEM”), în special cu privire la aplicabilitatea sa *ratione temporis*, la caracterul suficient de actual al evaluării și la participarea publicului la decizie, în sensul dacă aceasta mai este suficient de actuală.

4. Aceste întrebări legate de legislația mediului se înscriu în contextul problemelor specifice transpunerii în practică a principiului efectivității la definirea procedurii administrative și de protecție juridică naționale.

5. Astfel, în legătură cu accesul la decizia referitoare la amplasament, se pune întrebarea dacă refuzul inițial nelegal al accesului poate fi remediat ulterior în cadrul procedurii administrative.

6. Având în vedere posibilele deficiențe ale evaluării impactului asupra mediului, trebuie clarificat dacă dreptul Uniunii permite stabilirea unei proceduri judiciare separate de dreptul asiguratoriu împotriva autorizării unui depozit și dacă, în litigiul referitor la autorizarea integrată, instanța națională competentă poate, respectiv trebuie să intervină, după caz, din oficiu pentru remedierea deficiențelor din cadrul evaluării impactului asupra mediului.

7. În plus, Curtea Supremă urmărește să afle dacă are dreptul să acorde protecție juridică provizorie și dacă punerea în aplicare a celor două directive menționate mai sus, precum și a Convenției de la Aarhus [4] este compatibilă cu dreptul de proprietate.

2 — Directiva 2008/1 a Parlamentului European și a Consiliului din 15 ianuarie 2008 (versiunea codificată, JO L 24, p. 8). Această directivă va fi înlocuită începând cu 7 ianuarie 2014 prin Directiva 2010/75/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 24 noiembrie 2010 privind emisiile industriale (prevenirea și controlul integrat al poluării) (JO L 334, p. 17).

3 — Directiva 85/337/CEE a Consiliului din 27 iunie 1985 (JO L 175, p. 40, Ediție specială, 15/vol. 1, p. 174), astfel cum a fost modificată prin Directiva 2003/35/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 mai 2003 de instituire a participării publicului la elaborarea anumitor planuri și programe privind mediul (JO L 156, p. 17, Ediție specială, 15/vol. 10, p. 8). Această directivă a fost codificată și înlocuită începând cu 16 februarie 2012 prin Directiva 2011/92/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 2011 (JO 2012, L 26, p. 1).

4 — Convenția privind accesul la informație, participarea publicului la luarea deciziei și accesul la justiție în probleme de mediu (JO 2005, L 124, p. 4).

II – Cadrul juridic

A – *Convenția de la Aarhus*

8. Articolul 6 al Convenției de la Aarhus, pe care Comunitatea a semnat-o la 25 iunie 1998 la Aarhus (Danemarca) [5], prevede participarea publicului la deciziile privind activități specifice.

9. La articolul 6 alineatul (4) din convenție este reglementată calitatea participării publicului:

„Fiecare parte prevede participarea publicului din etapa incipientă a procesului, în momentul în care toate opțiunile și soluțiile sunt posibile, iar publicul poate avea o influență reală."

10. Accesul la informații în cadrul participării publicului este precizat la articolul 6 alineatul (6) din convenție:

„Fiecare parte cere autorităților publice competente să asigure pentru publicul interesat, gratuit, la cerere, în cazul în care așa prevede legislația internă, și de îndată ce sunt disponibile, acces în vederea examinării tuturor informațiilor relevante pentru luarea deciziilor prevăzute la prezentul articol care sunt disponibile în cursul procedurii de participare a publicului, fără a aduce atingere dreptului părților de a refuza dezvăluirea anumitor informații în conformitate cu articolul 4 alineatele (3) și (4). [...]"

11. Articolul 9 din convenție cuprinde dispoziții referitoare la accesul la justiție. În speță prezintă un interes deosebit alineatul (4):

„În plus față de alineatul (1) și fără a-i aduce atingere, procedurile prevăzute la alineatele (1), (2) și (3) prevăd căi de atac adecvate și eficiente, inclusiv prin măsuri provizorii, după caz, și sunt oneste, echitabile, oportune și nu exagerat de costisitoare. [...]"

B – *Dreptul Uniunii*

1. Directiva IPPC

12. Obiectul procedurii principale îl reprezintă o decizie pronunțată la 18 august 2008. Potrivit articolului 22 din Directiva 2008/1, Directiva 96/61/CE [6], care a suferit modificări succesive, a fost codificată încă de la data de 18 februarie 2008 prin intermediul primei directive menționate (denumită în continuare „Directiva IPPC"), fără nicio perioadă de tranziție și fără nicio modificare de fond. De aceea, vom utiliza în continuare Directiva IPPC în versiunea modificată prin Directiva 2008/1.

13. Considerentul (11) tratează raportul cu Directiva EEM:

„Prevederile prezentei directive ar trebui să se aplice fără a aduce atingere dispozițiilor Directivei [EEM]. În cazul în care informațiile sau concluziile obținute ca urmare a aplicării directivei menționate anterior trebuie luate în considerare pentru acordarea autorizației, prezenta directivă nu ar trebui să aducă atingere punerii în aplicare a Directivei [EEM]."

5 — Adoptată prin Decizia 2005/370/CE a Consiliului din 17 februarie 2005 (JO L 124, p. 1, Ediție specială, 15/vol. 14, p. 201).

6 — Directiva Consiliului din 24 septembrie 1996 privind prevenirea și controlul integrat al poluării (JO L 257, p. 26, Ediție specială ,15/vol. 3, p. 183).

14. Considerentul (24) se referă la participarea publicului:

„O reală participare a publicului la luarea deciziilor ar trebui să-i permită acestuia să se exprime, iar factorilor de decizie să țină seama de opiniile și de preocupările care ar putea fi relevante în ceea ce privește deciziile în cauză, conducând astfel la o mai mare responsabilitate și transparență în procesul de luare a deciziilor și contribuind la conștientizarea de către public a aspectelor de mediu și la câștigarea de sprijin pentru deciziile adoptate. În special, publicul ar trebui să aibă acces la informații cu privire la modul de operare a instalațiilor și la efectele lor potențiale asupra mediului și, înainte de luarea oricărei decizii, la informații referitoare la cererile de autorizare pentru instalații noi sau pentru modificări importante sau referitoare la autorizații în sine, la actualizarea acestora și la datele relevante de monitorizare.”

15. Articolul 1 din Directiva IPPC prezintă scopul respectivei reglementări după cum urmează:

„Scopul prezentei directive este de a realiza prevenirea și controlul integrat al poluării care rezultă din activitățile enumerate în anexa I. Prezenta directivă stabilește măsurile destinate prevenirii sau, în cazul în care aceasta nu este posibilă, reducerii emisiilor în aer, apă sau sol care provin din activitățile menționate anterior, inclusiv măsurile referitoare la deșeuri, pentru a se atinge un nivel înalt de protecție a mediului în ansamblul său, fără a aduce atingere Directivei [EEM] și altor prevederi comunitare relevante.”

16. Cerințele impuse unei cereri de autorizare rezultă din articolul 6 din Directiva IPPC:

„(1) Statele membre iau măsurile necesare pentru a se asigura că cererile înaintate autorităților competente pentru autorizare cuprind o descriere a următoarelor elemente:

(a) a instalației și a activităților acesteia;

[...]

(d) a caracteristicilor amplasamentului instalației;

[...]

(j) descrierea sumară a principalelor alternative, atunci când există, studiate de solicitant.

O cerere de autorizare cuprinde și un rezumat netehnic al detaliilor menționate la liniuțele anterioare.

(2) În cazul în care informațiile furnizate în conformitate cu cerințele prevăzute în Directiva 85/337/CEE [...] sau alte informații furnizate conform cerințelor altor acte legislative îndeplinesc oricare dintre cerințele acestui articol, acele informații pot fi incluse în cererea de autorizare sau anexate la aceasta.”

17. Articolul 9 din Directiva IPPC cuprinde dispoziții referitoare la conținutul autorizației:

„(1) Statele membre se asigură că autorizația cuprinde toate măsurile necesare pentru îndeplinirea cerințelor de la articolele 3 și 10 pentru acordarea autorizațiilor, pentru a atinge un nivel ridicat de protecție a mediului în ansamblul său, prin măsuri de protecție a aerului, a apei și a solului.

(2) În cazul unei instalații noi sau al unei modificări substanțiale când se aplică articolul 4 din Directiva 85/337/CEE, pentru acordarea autorizației se iau în considerare toate informațiile relevante sau toate concluziile obținute în temeiul articolelor 5, 6 și 7 din respectiva directivă.

[...]

(4) Fără a aduce atingere articolului 10, valorile-limită de emisie, parametrii și măsurile tehnice echivalente menționate la alineatul (3) se bazează pe cele mai bune tehnici disponibile, fără a prescrie utilizarea unei tehnici sau tehnologii specifice, dar luându-se în considerare caracteristicile tehnice ale instalației respective, localizarea geografică a acesteia, precum și condițiile locale de mediu. În toate situațiile, condițiile autorizației cuprind prevederi referitoare la limitarea la minim a poluării la distanță sau transfrontaliere și asigură un nivel ridicat de protecție a mediului în ansamblul său."

18. Articolul 15 din Directiva IPPC reglementează participarea publicului:

„(1) Statele membre se asigură că publicului interesat i se asigură posibilitatea efectivă de a participa încă de la început în cadrul procedurii de:

(a) emitere a autorizațiilor pentru instalații noi;

(b) [...]

În scopul acestei participări se aplică procedura prevăzută în anexa V.

(2) [...]

(3) Alineatele (1) și (2) se aplică sub rezerva restricțiilor prevăzute la articolul 4 alineatele (1), (2) și (4) din Directiva 2003/4/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 28 ianuarie 2003 privind accesul publicului la informațiile despre mediu."

19. Articolul 16 din Directiva IPPC conține, în transpunerea articolului 9 alineatul (2) din Convenția de la Aarhus, dispoziții speciale referitoare la căile de atac.

20. În anexa V se precizează care informații trebuie făcute accesibile publicului:

„1. Publicul este informat (prin anunțuri publice sau prin alte mijloace adecvate, precum mijloacele electronice, în cazul în care sunt disponibile) la începutul procedurii de luare a unei decizii sau cel târziu atunci când pot fi furnizate informațiile în limite rezonabile cu privire la următoarele aspecte:

(a) cererea de acordare a unei autorizații sau, după caz, propunerea de actualizare a unei autorizații sau a condițiilor de acordare a unei autorizații în conformitate cu articolul 15 alineatul (1), inclusiv descrierea elementelor menționate la articolul 6 alineatul (1);

[...]

(c) informații privind autoritățile competente responsabile de luarea deciziei, cele de la care pot fi obținute informații relevante, cele cărora le pot fi prezentate observații sau întrebări, precum și informații privind termenele pentru transmiterea observațiilor și a întrebărilor;

[...]

(f) o precizare a orelor și a locurilor sau a mijloacelor prin care vor fi oferite informațiile relevante;

[...]

2. Statele membre se asigură că următoarele elemente sunt puse la dispoziția publicului interesat în termene rezonabile:

(a) în conformitate cu legislația internă, principalele rapoarte și îndrumări emise pentru autoritatea sau autoritățile competente în momentul în care publicul interesat este informat în conformitate cu punctul 1;

(b) în conformitate cu dispozițiile Directivei 2003/4/CE [a Parlamentului European și a Consiliului din 28 ianuarie 2003 privind accesul publicului la informațiile despre mediu], alte informații decât cele menționate la punctul 1 care sunt relevante pentru decizia adoptată în conformitate cu articolul 8 și care devin disponibile numai după ce publicul interesat a fost informat în conformitate cu punctul 1."

21. Consultarea publicului este reglementată la punctele 3 și 4 din anexa V:

„3. Publicul interesat are dreptul de a transmite autorității competente observațiile și opiniile sale înainte de adoptarea unei decizii.

4. Rezultatele consultării efectuate în conformitate cu prezenta anexă trebuie luate în considerare în mod corespunzător la luarea deciziei."

2. Directiva privind depozitele de deșeuri

22. Directiva privind depozitele de deșeuri[7] (denumită în continuare „Directiva privind depozitele de deșeuri") reglementează construcția și exploatarea depozitelor de deșeuri.

23. Potrivit articolului 1 alineatul (2), Directiva privind depozitele de deșeuri cuprinde cerințele tehnice referitoare la depozitele de deșeuri aflate sub incidența Directivei IPPC:

„În ceea ce privește caracteristicile tehnice ale depozitelor de deșeuri, prezenta directivă conține, pentru acele depozite de deșeuri în cazul cărora se aplică Directiva 96/61/CE, cerințele tehnice relevante pentru elaborarea concretă a cerințelor generale ale respectivei directive. Se consideră că cerințele relevante ale Directivei 96/61/CE sunt îndeplinite dacă se respectă cerințele prezentei directive."

24. Articolul 7 din Directiva privind depozitele de deșeuri reglementează conținutul cererii de autorizare. Aceasta trebuie să cuprindă în special următoarele informații:

„(d) descrierea amplasamentului, inclusiv a caracteristicilor sale hidrologice și geologice;".

25. Condițiile de eliberare a autorizației rezultă din articolul 8:

„Statele membre iau măsurile necesare pentru a se asigura că:

(a) autoritățile competente nu eliberează permisele pentru depozite de deșeuri decât dacă se asigură următoarele:

(i) fără a aduce atingere articolului 3 alineatele (4) și (5), proiectul pentru depozitul de deșeuri satisface toate cerințele relevante stabilite în prezenta directivă, inclusiv în anexe;

7 — Directiva 1999/31/CE a Consiliului din 26 aprilie 1999 (JO L 182, p. 1, Ediție specială, 15/vol. 5, p. 94), astfel cum a fost modificată prin Regulamentul (CE) nr. 1882/2003 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 septembrie 2003 (JO L 284, p. 1, Ediție specială, 01/vol. 4, p. 213).

(ii) [...]”

26. În anexa I la Directiva privind depozitele de deșeuri sunt precizate cerințele pe care trebuie să le îndeplinească un depozit de deșeuri și mai ales amplasamentul acestuia:

„1. Amplasament

1.1. La stabilirea amplasamentului unui depozit de deșeuri trebuie să se ia în considerare cerințele referitoare la:

(a) distanțele de la perimetrul depozitului de deșeuri la zonele de locuit și de agrement, cursuri de apă, ape stătătoare și la alte zone agricole sau urbane;

(b) existența unor ape subterane, de coastă sau zone naturale protejate în regiune;

(c) condițiile geologice și hidrogeologice din zona respectivă;

(d) riscul producerii de inundații, tasări, alunecări de teren sau avalanșe;

(e) protecția naturii și a patrimoniului cultural din regiune.

1.2. Depozitul de deșeuri este autorizat numai atunci când caracteristicile amplasamentului în ceea ce privește cerințele enumerate mai sus sau măsurile de remediere care trebuie luate indică faptul că depozitul de deșeuri respectiv nu prezintă un risc important pentru mediu.”

3. Directiva privind accesul publicului la informațiile despre mediu

27. Articolul 15 alineatul (3) din Directiva IPPC face referire la Directiva privind accesul publicului la informațiile despre mediu [8] (denumită în continuare „Directiva privind informațiile despre mediu”). Articolul 4 reglementează excepțiile:

„(1) [...]

(2) Statele membre pot prevedea ca cererea de informații despre mediu să fie refuzată în cazul în care dezvăluirea informațiilor respective ar afecta în mod negativ:

[...]

(d) confidențialitatea informațiilor comerciale sau industriale, în cazul în care legislația internă sau comunitară prevede o astfel de confidențialitate în vederea protejării intereselor economice legitime, inclusiv a interesului public privind păstrarea confidențialității statisticilor și a secretului fiscal;

[...]

Motivele de refuz menționate la alineatele (1) și (2) se interpretează în mod restrictiv, ținându-se seama de interesul public servit de dezvăluire în cazul respectiv. În fiecare caz în parte interesul public servit de dezvăluire trebuie comparat cu interesul servit de refuz. Statele membre nu pot prevedea refuzarea unei cereri în temeiul alineatului (2) literele (a), (d), (f), (g), și (h) în cazul în care cererea respectivă vizează date privind emisiile în mediu.

8 — Directiva 2003/4/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 28 ianuarie 2003 privind accesul publicului la informațiile despre mediu și de abrogare a Directivei 90/313/CEE a Consiliului (JO L 41, p. 26, Ediție specială, 15/vol. 9, p. 200).

[...]

(3) [...]

(4) Informațiile despre mediu deținute de către sau pentru o autoritate publică care fac obiectul unei cereri sunt puse la dispoziția solicitantului parțial în cazul în care pot fi separate informații care intră în sfera de aplicare a alineatului (1) literele (d) și (e) sau a alineatului (2) de restul informațiilor solicitate."

4. Directiva EEM

28. Articolul 1 alineatul (2) din Directiva EEM definește noțiunea de autorizație după cum urmează:

„decizia autorității sau a autorităților competente care împuternicesc inițiatorul proiectului să își realizeze proiectul".

29. La articolul 2 alineatul (1) din Directiva EEM este stipulată obligația fundamentală de realizare a unei evaluări de impact asupra mediului:

„Statele membre adoptă toate măsurile necesare, înaintea acordării autorizării, pentru a se asigura că proiectele care pot avea efecte importante asupra mediului, prin natura, mărimea sau localizarea lor, *inter alia*, constituie obiectul unei evaluări a efectelor lor. Aceste proiecte sunt definite la articolul 4."

30. Articolul 10a din Directiva EEM conține, în transpunerea articolului 9 alineatul (2) din Convenția de la Aarhus, dispoziții speciale referitoare la căile de atac.

C – *Legislația slovacă*

31. În Republica Slovacă, Directiva IPPC a fost transpusă prin intermediul Legii nr. 245/2003. În speță prezintă interes mai cu seamă articolul 8 alineatele 3 și 4, unde este reglementat raportul cu alte proceduri administrative:

„3 În cazul în care este vorba despre o autorizație de exploatare integrată, care presupune în același timp autorizarea unei noi construcții sau a modificării unei construcții existente, procedura de autorizare a construcției face parte din procedură. În cadrul autorizării integrate, autorității pentru construcții îi revine rolul de autoritate interesată (articolul 10 alineatul 2).

4 Procedura de urbanism, evaluarea efectelor întreprinderii asupra mediului și stabilirea condițiilor pentru prevenirea accidentelor industriale grave nu constituie o componentă a procedurii integrate de autorizare."

32. În plus, trebuie amintit articolul 11 alineatul 2 litera g), care prevede că o eventuală decizie privind amplasamentul trebuie depusă împreună cu cererea de autorizare:

„La cerere se vor anexa:

[...]

decizia de urbanism, în cazul în care este vorba despre o nouă întreprindere sau de extinderea unei întreprinderi existente,

[...]"

III – Situația de fapt, acțiunea principală și cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare

33. Acțiunea principală privește construirea unui depozit de deșeuri în orașul slovac Pezinok. Pe terenul unei foste fabrici de cărămidă se află, de mai multe decenii, un vechi depozit de deșeuri. Acum, pe locul unei foste cariere de argilă de pe același teren, urmează să fie amenajat un nou depozit de deșeuri.

34. Potrivit dosarului, acest proiect a făcut obiectul a trei hotărâri consecutive, fiecare pronunțată în cadrul unei proceduri administrative independente. Municipalitatea și autoritatea regională pentru urbanism au stabilit amplasamentul, Ministerul Mediului s-a pronunțat asupra efectului asupra mediului, iar Inspectoratul de Mediu a emis în final, printr-o procedură implicând două instanțe, o autorizație integrată pentru instalație. Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare a fost formulată în litigiul referitor la această ultimă hotărâre.

A – *Cu privire la amplasament*

35. Municipalitatea Pezinok a adoptat la 26 iunie 1997, sub forma Regulamentului general nr. 2/1997, un plan de urbanism care prevedea, printre altele, amenajarea unui depozit de deșeuri pe locul fostei cariere de argilă aflate în imediata vecinătate a orașului (circa 300 m). În 2002, municipalitatea a modificat însă planul și a adoptat în anul 2006, după ce Curtea Constituțională slovacă a declarat planul neconstituțional, un nou plan unde se stipula că pe terenul respectiv nu este permisă amenajarea *niciunui* depozit de deșeuri.

36. Societatea Ekologická skládka a.s. solicitase însă, încă de la data de 7 august 2002, stabilirea amplasamentului noului depozit de deșeuri. La data de 30 noiembrie 2006, municipalitatea a respins această cerere, dar Oficiul Regional pentru Construcții Bratislava a modificat această decizie la data de 7 mai 2007 și a eliberat o autorizație de urbanism în care se stabilea amplasamentul depozitului.

37. În cadrul acestei proceduri administrative, o serie de locuitori ai orașului (denumiți în continuare „Križan și alții") au formulat obiecții. Ei au invocat în special o încălcare a planului urbanistic modificat din anul 2006, precum și parțialitatea angajaților Oficiului Regional pentru Construcții. Ei au fost însă excluși de la procedură cu motivarea că, în respectiva etapă a procedurii, drepturile lor nu erau vizate în mod direct. Drept urmare, decizia de modificare a fost dezbătută fără a se ține seama de aceste obiecții.

38. O acțiune formulată de Municipalitatea Pezinok împotriva deciziei de modificare a fost respinsă, deoarece în această procedură municipalitatea nu putea figura în același timp ca autoritate administrativă de primă instanță și ca parte la acțiune [9]. Križan și alții susțin că le-a fost admisă acțiunea intentată împotriva excluderii lor de la procedură [10], dar între timp decizia privind amplasamentul a devenit definitivă.

B – *Cu privire la evaluarea impactului asupra mediului*

39. În urma solicitării din 16 decembrie 1998 a societății Pezinské tehelne a.s., Ministerul Mediului a efectuat o evaluare a impactului asupra mediului al proiectului depozitului de deșeuri și a emis la data de 26 iulie 1999 un aviz definitiv de impact asupra mediului.

9 — Hotărârea Curții Supreme din 14 septembrie 2010 (1 Sžo 373/2009, anexa 15 la memoriul Ekologická skládka din 15 decembrie 2012, p. 82 și următoarea).

10 — Ei invocă Hotărârea Curții Supreme din 17 iunie 2010 (Sžp 52/2009) și, respectiv, Hotărârea din 28 septembrie 2011 (Sžp 3/2011).

40. În paralel cu procedura de stabilire a amplasamentului, la cererea Pezinské tehelne a.s., Ministerul Mediului a prelungit prin decizia din 27 martie 2006 valabilitatea avizului de impact asupra mediului până la data de 1 februarie 2008.

C – *Cu privire la autorizarea integrată a instalației*

41. După încheierea celor două proceduri menționate mai sus, Inspectoratul de Mediu slovac a inițiat, ca urmare a cererii Ekologická skládka din 25 septembrie 2007, procedura integrată conform Legii nr. 245/2003, care transpune Directiva IPPC. La 17 octombrie 2007, Inspectoratul de Mediu a dat publicității cererea și a lansat procedura de participare a publicului.

42. În cadrul primei etape a procedurii administrative, Križan și alții, precum și municipalitatea Pezinok au argumentat că cererea nu era completă, întrucât nu conținea decizia privind amplasarea instalației, care este o anexă prevăzută de lege. La solicitarea Inspectoratului de Mediu, Ekologická skládka a prezentat decizia definitivă de amplasament al instalației emisă de Oficiul Regional pentru Construcții, susținând însă că aceasta intră sub protecția secretului comercial; din acest motiv, accesul la decizie nu a fost permis.

43. La 22 ianuarie 2008, Inspectoratul de Mediu a acordat autorizația integrată pentru construcția și exploatarea depozitului de deșeuri.

44. Križan și alții, precum și municipalitatea Pezinok au atacat această decizie, iar Inspectoratul de Mediu s-a pronunțat de asemenea și cu privire la această acțiune. Aceștia au invocat în special nerespectarea planului de urbanism, reclamând totodată faptul că nu li s-a permis accesul la decizia privind amplasamentul instalației. Totodată, depozitul de deșeuri proiectat nu s-ar afla la o distanță suficient de mare față de locuințe și nu ar fi compatibil cu o protecție extinsă a mediului.

45. În cadrul acestei proceduri, Inspectoratul de Mediu a făcut publică decizia privind amplasamentul instalației prin afișare la avizier între 14 martie și 14 aprilie 2008. Inspectoratul a respins reclamația prin decizia sa din 18 august 2008. În ceea ce privește obiecția privind încălcarea planului de urbanism, Inspectoratul de Mediu a arătat că aceasta ar fi trebuit formulată în cadrul procedurii referitoare la decizia de amplasament.

D – *Cu privire la procedura judiciară*

46. Križan și alții, precum și municipalitatea Pezinok au introdus o acțiune împotriva deciziei din 18 august 2008 a Inspectoratului de Mediu ca a doua instanță la Curtea Regională din Bratislava; aceasta din urmă a respins acțiunea prin hotărârea din 4 decembrie 2008.

47. În procedura de apel, Curtea Supremă a suspendat inițial autorizația integrată prin încheierea interlocutorie din 6 aprilie 2009, anulând-o ulterior prin intermediul hotărârii din 28 mai 2009. Drept motivație, Curtea Supremă a invocat întârzierea în publicarea deciziei cu privire la amplasament și a formulat obiecții cu privire la prelungirea deciziei privind impactul asupra mediului al proiectului de construcții.

48. Societatea Ekologická skládka a introdus la Curtea Constituțională o acțiune privind legitimitatea constituțională a acestei hotărâri. Prin intermediul hotărârii din 27 mai 2010, Curtea Constituțională a anulat încheierea interlocutorie din 6 aprilie 2009 a Curții Supreme, precum și hotărârea acesteia din 28 mai 2009 și a trimis cauza Curții Supreme spre rejudecare.

49. Drept argument principal, Curtea Constituțională a susținut că, în hotărârea contestată, Curtea Supremă nu a examinat în suficientă măsură dacă în procedura căii de atac a fost asigurată o suficientă participare a publicului în sensul procedurii autorizării integrate. Din perspectiva practicii judiciare, acest lucru nu este exclus.

50. În plus, Curtea Constituțională a formulat obiecții cu privire la aprecierile pentru prelungirea deciziei privind impactul asupra mediului. Această decizie nu a făcut obiectul procedurii, deoarece în acțiunea lor apelanții nu au evidențiat nelegalitatea acesteia, iar pentru verificarea avizului EEM este prevăzută o procedură specială.

E – *Întrebările adresate de Curtea Supremă*

51. După trimiterea cauzei spre rejudecare, procedura este din nou pendinte la Curtea Supremă, care adresează Curții următoarele întrebări:

„1) Dreptul comunitar (mai precis articolul 267 TFUE) impune sau permite instanței supreme a unui stat membru să adreseze din oficiu Curții de Justiție a Uniunii Europene o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare inclusiv în cazul în care situația din acțiunea principală este următoarea: instanța constituțională a anulat hotărârea instanței supreme, întemeiată în principal pe aplicarea dreptului comunitar în domeniul protecției mediului, obligând această instanță să respecte aprecierile juridice ale instanței constituționale întemeiate pe încălcarea drepturilor constituționale procedurale și materiale ale unei părți la procedura jurisdicțională, fără a lua în considerare deloc aspectele de drept comunitar ale litigiului? Cu alte cuvinte: în cazul în care instanța constituțională, în calitate de instanță de ultim grad, nu a ajuns în această procedură la concluzia că este necesar să adreseze o întrebare preliminară Curții de Justiție a Uniunii Europene și a exclus provizoriu aplicarea dreptului la un mediu corespunzător și la protecția acestuia în acțiunea principală?

2) Este posibilă realizarea obiectivului fundamental al prevenirii integrate – definit în special în considerentele (8), (9) și (23) din preambul, precum și în articolele 1 și 15 din Directiva IPPC și, în general, în dreptul comunitar al mediului – cu alte cuvinte prevenirea și reducerea poluării mediului inclusiv prin participarea publicului la obiectivul de a atinge un nivel ridicat de protecție a mediului în ansamblul său, prin intermediul unei proceduri în care publicului interesat nu îi este garantat, la începutul procedurii privind prevenirea integrată, accesul la întreaga documentație relevantă (dispozițiile articolului 6 coroborate cu dispozițiile articolului 15 din Directiva IPPC), în special la decizia de amplasare a unei instalații – depozit de deșeuri, dar, în cadrul procedurii în primă instanță, documentul lipsă este prezentat imediat solicitanților cu condiția de a nu fi divulgat celorlalte părți la procedură, întrucât este vorba despre un document acoperit de secretul comercial, în condițiile în care se poate considera în mod întemeiat că decizia privind amplasarea instalației (în special motivarea acesteia) va influența în mod substanțial sugestiile, observațiile sau alte propuneri depuse?

3) Sunt îndeplinite obiectivele Directivei EEM în special din punctul de vedere al dreptului mediului al Uniunii și mai precis din punctul de vedere al condiției prevăzute la articolul 2, potrivit căreia, înainte de a fi autorizate, anumite proiecte trebuie să fi fost evaluate în ceea ce privește efectele lor asupra mediului, în cazul în care avizul inițial adoptat de Ministerul Mediului în anul 1999 prin care era încheiată în trecut o procedură de evaluare a efectelor asupra mediului este prelungit după mai mulți ani printr-o simplă decizie fără a se desfășura mai întâi o nouă procedură de evaluare a impactului asupra mediului? Cu alte cuvinte: se poate considera că, odată emisă, o decizie adoptată în temeiul Directivei EEM are o validitate nelimitată?

4) Condiția generală prevăzută de Directiva IPPC (în special în preambulul acesteia și la articolele 1 și 16) – în temeiul căreia fiecare stat membru asigură prevenirea și reducerea poluării mediului inclusiv prin punerea la dispoziția publicului interesat a unor căi de atac administrative sau jurisdicționale corecte, echitabile și rapide – coroborată cu articolul 10a din Directiva EEM, precum și cu articolul 6 și cu articolul 9 alineatele (2) și (4) din Convenția de la Aarhus cuprinde și posibilitatea publicului menționat de a solicita adoptarea unei măsuri provizorii, administrative sau jurisdicționale în temeiul dreptului național (de exemplu, o ordonanță de suspendare a executării unei decizii integrate), care să permită în mod provizoriu, cu alte cuvinte până la decizia pe fond, întreruperea realizării instalației proiectate?

5) Este posibil ca printr-o hotărâre judecătorească ce îndeplinește condițiile prevăzute de Directiva IPPC, de Directiva EEM sau la articolul 9 alineatele (2) și (4) din Convenția de la Aarhus – în aplicarea dreptului publicului, prevăzut în dispozițiile respective, la o protecție jurisdicțională echitabilă în temeiul articolului 191 alineatele (1) și (2) TFUE privind politica Uniunii Europene în domeniul mediului – să se aducă atingere în mod nelegitim dreptului de proprietate al unui exploatant asupra instalației, astfel cum este acesta garantat, de exemplu, prin articolul 1 din Protocolul adițional la Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, de exemplu, prin anularea în cadrul procedurii jurisdicționale a autorizației integrate definitive acordate în mod valabil solicitantului pentru o nouă instalație?”

52. Au depus observații scrise Križan și alții, municipalitatea Pezinok, Inspectoratul de Mediu slovac Bratislava și societatea Ekologická skládka a.s., precum și Republica Cehă, Republica Austria, Republica Slovacă și Comisia Europeană. La ședința din 17 ianuarie 2012 a participat și Republica Franceză, în timp ce Ekologická skládka nu a fost prezentă.

IV – Apreciere juridică

A – *Cu privire la prima întrebare – dreptul Curții Supreme de a adresa întrebări*

53. Prin intermediul primei întrebări, Curtea Supremă urmărește, în esență, să afle dacă hotărârea Curții Constituționale se opune cererii de pronunțare a unei hotărâri preliminare. Potrivit legislației naționale, Curtea Supremă are obligația de a soluționa cauza principală ținând seama de punctul de vedere al Curții Constituționale. În plus, prin această întrebare, Curtea Supremă urmărește să stabilească dacă poate adresa o cerere din oficiu, mai precis fără o cerere în acest sens din partea părților la procedură.

54. În ceea ce privește întrebarea care este de asemenea enunțată în motivarea cererii de pronunțare a unei hotărâri preliminare, mai precis dacă legislația Uniunii permite sau chiar impune instanței supreme să abordeze din oficiu anumite *probleme juridice*, o vom examina în corelație cu întrebarea a treia [11]. Potrivit jurisprudenței, un rol decisiv în a se stabili dacă o reglementare trebuie abordată din oficiu îi revine reglementării înseși [12], iar Curtea Supremă nu menționează posibilitatea de a o aborda din oficiu decât în asociere cu problemele juridice enunțate în cea de a treia întrebare.

55. Potrivit jurisprudenței, nici dispozițiile Curții Constituționale, nici absența solicitărilor părților de a adresa întrebări Curții de Justiție nu se opun formulării unei cereri de pronunțare a unei hotărâri preliminare.

11 — A se vedea mai jos secțiunea D. 3 (punctele 152 și următoarele).

12 — Astfel, Hotărârea din 27 iunie 2000, Océano Grupo Editorial și Salvat Editores (C-240/98-C-244/98, Rec., p. I-4941, punctul 26), Hotărârea din 21 noiembrie 2002, Cofidis (C-473/00, Rec., p. I-10875, punctul 33), și Hotărârea din 26 octombrie 2006, Mostaza Claro (C-168/05, Rec., p. I-10421, punctul 29), se întemeiază pe conținutul articolului 6 alineatul (1) din Directiva 93/13/CEE a Consiliului din 5 aprilie 1993 privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii (JO L 95, p. 29, Ediție specială, 15/vol. 2, p. 273).

56. Potrivit articolului 267 TFUE, instanțele naționale beneficiază de o posibilitate nelimitată de a sesiza Curtea – fie din oficiu, fie la solicitarea părților [13] – în sensul depunerii de cereri de pronunțare a unei hotărâri preliminare la Curte, atunci când consideră că o problemă juridică pe care trebuie să o soluționeze ridică probleme de interpretare sau de apreciere a validității dispozițiilor dreptului Uniunii, asupra cărora instanțele respective sunt chemate să se pronunțe în cazul concret [14].

57. O instanță ale cărei decizii nu sunt supuse vreunei căi de atac în dreptul intern, potrivit articolului 267 al treilea paragraf TFUE, este *obligată* să sesizeze Curtea de Justiție atunci când are de soluționat probleme legate de interpretarea dreptului Uniunii. O cale de atac în sensul acestei dispoziții trebuie să permită aplicarea adecvată a dreptului Uniunii [15], întrucât obligația de sesizare care le revine instanțelor ultime are rolul de a evita formarea, într-un stat membru, a unei jurisprudențe naționale care să nu corespundă dispozițiilor de drept al Uniunii [16].

58. Plecăm de la ideea că Curtea Supremă a Slovaciei este – cel puțin în acțiunea principală – o instanță în sensul articolului 267 al treilea paragraf TFUE. Hotărârile sale pot fi într-adevăr verificate de Curtea Constituțională slovacă, dar această instanță nu face decât să asigure respectarea Constituției slovace și nu ține de competența sa să controleze respectarea dreptului Uniunii de către autoritățile și instanțele naționale [17].

59. Curtea a concluzionat că o normă de drept național în temeiul căreia instanțele care nu se pronunță în ultimă instanță sunt obligate să respecte dezlegarea dată de instanța superioară nu poate retrage acestor instanțe posibilitatea de a o sesiza cu întrebări privitoare la interpretarea dreptului Uniunii care face obiectul acestor dezlegări de drept. Organul jurisdicțional care nu se pronunță în ultimă instanță trebuie să fie liber, în special în cazul în care consideră că aprecierea juridică efectuată de instanța superioară ar putea să îl determine să pronunțe o hotărâre contrară dreptului Uniunii, să sesizeze Curtea cu întrebările care îl preocupă [18].

60. Pentru a asigura supremația dreptului Uniunii, funcționarea acestui sistem de cooperare necesită ca instanța națională să fie liberă să sesizeze, în orice stadiu al procedurii în care consideră necesar și chiar după încheierea unei proceduri incidentale de control al constituționalității, Curtea de Justiție cu orice întrebare preliminară pe care o apreciază ca fiind necesară [19].

61. În plus, o hotărâre pronunțată cu titlu preliminar de Curte obligă instanța națională în ceea ce privește soluționarea litigiului din acțiunea principală. Prin urmare, instanța națională care face uz de posibilitatea pe care i-o conferă articolul 267 al doilea paragraf TFUE este obligată ca la soluționarea acțiunii principale să respecte interpretarea dată de Curte dispozițiilor în cauză și, dacă este cazul, este obligată să se abată de la aprecierile instanței superioare, în situația în care, având în vedere interpretarea menționată, consideră că acestea nu sunt conforme cu dreptul Uniunii [20].

13 — Hotărârea din 21 iulie 2011, Kelly (C-104/10, Rep., p. I-6813, punctul 61).

14 — Hotărârea din 5 octombrie 2010, Elchinov (C-173/09, Rep., p. I-8889, punctul 26 și jurisprudența citată).

15 — A se vedea Hotărârea din 4 iunie 2002, Lyckeskog (C-99/00, Rec., p. I-4839, punctele 17 și 18).

16 — Hotărârea Lyckeskog (citată la nota de subsol 15, punctul 14 și jurisprudența citată).

17 — A se vedea hotărârea Curții Constituționale a Slovaciei din 27 mai 2010 (I. ÚS 223/09-131, anexa 9 la cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare, punctul 16).

18 — Hotărârea Elchinov (citată la nota de subsol 14, punctul 27 și jurisprudența citată).

19 — Hotărârea din 22 iunie 2010, Melki (C-188/10 și C-189/10, Rep., p. I-5667, punctul 52).

20 — Hotărârea Elchinov (citată la nota de subsol 14, punctele 29 și 30 și jurisprudența citată).

62. Este adevărat că aceste considerații au fost pronunțate în legătură cu instanțe care nu se pronunță în ultimă instanță, dar cu atât mai mult ele trebuie să se aplice instanțelor care soluționează probleme de legislație a Uniunii în ultimă instanță, dar care, în ceea ce privește respectarea dreptului constituțional național, sunt supuse controlului Curții Constituționale. Dreptul constituțional național poate într-adevăr să prevaleze față de dispozițiile de drept comun, dar nu se poate opune aplicării dreptului Uniunii [21].

63. În consecință, la prima întrebare trebuie să se răspundă că, în temeiul articolului 267 TFUE, instanța unui stat membru a cărei decizie privind interpretarea dreptului Uniunii nu este supusă vreunei căi de atac este obligată ca – în situația în care există dubii cu privire la aplicarea dreptului Uniunii într-un litigiu aflat pe rol – să adreseze Curții de Justiție a Uniunii Europene din oficiu, chiar și în absența unei solicitări din partea părților, o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare, chiar dacă Curtea Constituțională a statului membru respectiv s-a pronunțat deja asupra litigiului și a dispus ca acea instanță să soluționeze cauza ținând seama de aprecierile sale cu privire la dreptul constituțional național.

B – *Cu privire la a doua întrebare – accesul la decizia de amplasare în cadrul procedurii de autorizare integrată*

64. Cea de a doua întrebare se referă la accesul la decizia privind amplasarea depozitului de deșeuri în cadrul procedurii de autorizare integrată.

65. În prima instanță administrativă, această decizie a fost considerată pentru început drept secret comercial, motiv pentru care nu a fost făcută publică. În cea de a doua instanță administrativă însă, decizia a fost pusă la dispoziția publicului. Curtea Supremă dorește să afle dacă acest mod de a proceda este compatibil cu Directiva IPPC.

66. De aceea, trebuie să examinăm dacă decizia privind amplasamentul intră în categoria de informații care trebuie, în esență, făcute publice în cadrul procedurii de autorizare integrată (a se vedea în acest sens punctul 2 de mai jos), în continuare trebuie văzut în ce măsură protecția secretului comercial justifică o exceptare de la obligația de publicare (a se vedea în acest sens punctul 3 de mai jos) și, în final, dacă publicarea în cea de a doua instanță administrativă a respectat cerințele dreptului Uniunii sau a avut loc prea târziu (a se vedea în acest sens punctul 4 de mai jos). În primul rând însă, trebuie să analizăm problema dubiilor cu privire la admisibilitatea acestei întrebări (a se vedea în acest sens punctul 1).

1. Cu privire la admisibilitatea celei de a doua întrebări

67. Ekologická Skládka susține că, potrivit legislației slovace, decizia de amplasament este independentă de procedura integrată de autorizare a unei instalații [articolul 8 alineatul (4) din Legea nr. 245/2003]. Decizia privind amplasamentul nu mai poate intra în discuție în cadrul procedurii de autorizare integrată. Din acest motiv, publicarea nu a fost necesară. Ekologická Skládka concluzionează din aceasta că întrebarea a doua nu prezintă relevanță pentru finalitatea acțiunii principale, fiind, prin urmare, inadmisibilă.

68. Întrebările referitoare la interpretarea dreptului Uniunii adresate de instanța națională în cadrul normativ și factual pe care îl definește sub propria răspundere și a cărui exactitate Curtea nu are competența să o verifice beneficiază însă de o prezumție de pertinență. Curtea nu poate refuza să se pronunțe asupra unei cereri de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulate de o instanță

21 — Hotărârea din 17 decembrie 1970, Internationale Handelsgesellschaft (11/70, Rec., p. 1125, punctul 3), și Hotărârea din 8 septembrie 2010, Winner Wetten (C-409/06, Rep., p. I-8015, punctul 61).

națională decât atunci când este evident că interpretarea solicitată a dreptului Uniunii nu are nicio legătură cu realitatea sau cu obiectul acțiunii principale, atunci când problema este de natură ipotetică sau atunci când Curtea nu dispune de elementele de fapt și de drept necesare pentru a răspunde în mod util la întrebările care îi sunt adresate [22].

69. Întrebarea dacă și în ce condiții decizia privind amplasamentul trebuie dată publicității în cadrul procedurii de autorizare integrată a instalației are în mod evident legătură cu un diferend cu privire la legalitatea autorizării. Aceasta deoarece o deficiență la publicare poate constitui fundamentul unui viciu de procedură. În consecință, a doua întrebare adresată de instanța de trimitere este admisibilă.

2. Cu privire la necesitatea de a asigura accesul la decizia privind amplasamentul

70. Se poate aprecia care informații trebuie date publicității în cadrul procedurii de autorizare integrată pe baza articolului 15 alineatul (1), a articolului 6 și a anexei V la Directiva IPPC.

a) Cu privire la publicarea de informații în cadrul procedurii de autorizare integrată

71. Potrivit articolului 15 alineatul (1) litera (a) din Directiva IPPC, publicului interesat trebuie să i se asigure posibilitatea efectivă de a participa încă de la început la procedura de emitere a autorizației pentru instalațiile noi. În scopul acestei participări se aplică procedura prevăzută în anexa V.

72. Punctul 1 din anexa V la Directiva IPPC prevede că publicul trebuie *informat* asupra anumitor aspecte la începutul procedurii de luare a unei decizii sau cel târziu atunci când informațiile pot fi furnizate în limite rezonabile. Aici intră în special cererea de autorizare, inclusiv descrierea elementelor specificate la articolul 6 alineatul (1).

73. Potrivit punctului 2 din anexa V, anumite informații trebuie *puse la dispoziția* publicului interesat în termene rezonabile. În această categorie intră, în primul rând, principalele rapoarte și îndrumări emise pentru autoritatea sau autoritățile competente în momentul în care publicul interesat este informat în conformitate cu punctul 1 [litera (a)], iar în al doilea rând, alte informații decât cele menționate la punctul 1, care sunt relevante pentru decizia de autorizare și care devin disponibile numai după ce publicul interesat a fost informat în conformitate cu punctul 1 [litera (b)].

74. Într-o interpretare restrictivă, aceste dispoziții ar putea fi înțelese în sensul că nu trebuie asigurat *accesul* decât la informațiile menționate la punctul 2 din anexa V din Directiva IPPC, în timp ce informațiile specificate la punctul 1 sunt difuzate prin intermediul unui anunț public. Însă, potrivit acestei interpretări, documentele originale – mai cu seamă cererea de autorizare – ar putea rămâne confidențiale.

75. Însă chiar informațiile care trebuie date publicității conform anexei V punctul 1 literele (c) și (f) reprezintă un argument în favoarea unui acces mai larg la documentele originale. Astfel, trebuie comunicat la care autorități, când, unde și în ce mod sunt accesibile informațiile relevante, respectiv specifice. Aceasta înseamnă că informarea publicului conform cerinței de la punctul 1 nu este exhaustivă, ci este menită să permită accesul la alte informații care prezintă importanță pentru procedura de autorizare.

76. Ar fi de altfel un mod de a proceda contradictoriu dacă s-ar asigura accesul la informațiile importante pentru autorizare și care – conform anexei V punctul 2 litera (b) – au fost puse la dispoziție mai târziu, dar nu și la informațiile disponibile încă de la început.

22 — Hotărârea din 7 septembrie 1999, Beck și Bergdorf (C-355/97, Rec., p. I-4977, punctul 22), Hotărârea din 5 decembrie 2006, Cipolla și alții (C-94/04 și C-202/04, Rec., p. I-11421, punctul 25), Hotărârea din 8 septembrie 2009, Budějovický Budvar (C-478/07, Rep., p. I-7721, punctul 63), și Hotărârea din 1 decembrie 2011, Painer (C-145/10, Rep., p. I-12533, punctul 59).

77. În plus, păstrarea confidențialității cererii de autorizare și a anexelor la aceasta ar constitui o restricționare a informării publicului în raport cu versiunea inițială a Directivei IPPC, care, la articolul 15 alineatul (1), prevedea explicit accesul publicului la cererea de autorizare. Prin intermediul noii formulări a articolului 15 alineatul (1) din Directiva IPPC prin Directiva 2003/35[23], legiuitorul nu a urmărit să restricționeze în vreun fel transparența, ci – după cum se precizează în considerentele (10) și (11) ale acestei din urmă directive – doar adaptarea la cerințele mai extinse ale Convenției de la Aarhus.

78. Această convenție nu are drept scop restricționarea informării publicului, ci stipulează explicit la articolul 6 alineatul (6) cerința de a se asigura accesul publicului în vederea examinării tuturor informațiilor relevante pentru luarea deciziilor prevăzute la respectivul articol și care sunt disponibile în cursul procedurii de participare a publicului. În măsura posibilului, dispozițiile Directivei IPPC cu privire la informarea publicului trebuie interpretate în conformitate cu obligațiile internaționale asumate de Uniune în temeiul Convenției de la Aarhus și care au fost transpuse, printre altele, prin intermediul acestei directive[24]. Rezultă că acestea trebuie interpretate în sensul că, în principiu, trebuie asigurat accesul la toate informațiile care prezintă relevanță pentru autorizarea integrată.

b) Cu privire la publicarea deciziei privind amplasamentul

79. Potrivit considerațiilor de mai sus, în cadrul procedurii de autorizare integrată, accesul la decizia privind amplasamentul trebuia, în principiu, asigurat dacă aceasta prezenta relevanță pentru autorizare.

80. În mod firesc, ar fi de așteptat ca o procedură de autorizare integrată a unei instalații să includă stabilirea amplasamentului acesteia. Faptul că amplasamentul unei instalații ar fi ales urmărindu-se diminuarea efectelor negative asupra mediului ar veni cu siguranță ca o susținere pentru nivelul ridicat de protecție a mediului în ansamblul său, solicitat, de exemplu, la articolul 1 și la articolul 9 alineatul (1) din Directiva IPPC.

81. Directiva IPPC nu integrează însă autorizarea instalației în ansamblu, ci (numai) măsurile necesare pentru protecția diferitor componente de mediu care sunt afectate, și anume în special aerul, apa și solul. Directiva reglementează cu precădere exploatarea instalației și cele mai bune tehnici disponibile care pot fi utilizate pentru aceasta. Este adevărat că decizia cu privire la amplasament poate influența autorizarea integrată; astfel, articolul 9 alineatul (4) din Directiva IPPC prevede că trebuie să se țină seama de localizarea geografică a instalației și de condițiile locale de mediu, drept condiții de acordare a autorizației. Directiva nu prevede însă că în cadrul procedurii de autorizare integrată trebuie stabilit și amplasamentul sau că trebuie examinată o decizie de amplasament existentă. Rezultă că decizia cu privire la amplasament nu poate fi pusă în discuție decât indirect și cel mult cu titlu de excepție, atunci când, în conformitate cu Directiva IPPC, autorizarea instalației nu este permisă din cauza condițiilor de la amplasamentul stabilit.

82. Depozitele de deșeuri fac însă obiectul unor reglementări speciale care sunt prevăzute în Directiva privind depozitele de deșeuri. În măsura în care depozitele de deșeuri intră sub incidența Directivei IPPC, Directiva privind depozitele de deșeuri cuprinde – conform articolului 1 alineatul (2) – „cerințele tehnice” specifice pentru elaborarea concretă a cerințelor generale ale Directivei IPPC. Odată cu îndeplinirea cerințelor Directivei privind depozitele de deșeuri, și cerințele specifice ale Directivei IPPC se consideră a fi îndeplinite.

23 — Citată la nota de subsol 3.

24 — Hotărârea din 12 mai 2011, Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland, Landesverband Nordrhein-Westfalen (C-115/09, Rep., p. I-3673, punctul 41). A se vedea pe plan general Hotărârea din 10 septembrie 1996, Comisia/Germania (C-61/94, Rec., p. I-3989, punctul 52), Hotărârea din 14 iulie 1998, Bettati (C-341/95, Rec., p. I-4355, punctul 20), Hotărârea din 1 aprilie 2004, Bellio F.lli (C-286/02, Rec., p. I-3465, punctul 33), Hotărârea din 7 decembrie 2006, SGAE (C-306/05, Rec., p. I-11519, punctul 35), și Hotărârea din 14 mai 2009, Internationaal Verhuis- en Transportbedrijf Jan de Lely (C-161/08, Rep., p. I-4075, punctul 38).

83. Punctul 1 din anexa I la Directiva privind depozitele de deșeuri reglementează alegerea amplasamentului unui depozit de deșeuri. În special, punctul 1.1 litera (a) prevede că trebuie luate în considerare distanțele de la perimetrul depozitului de deșeuri la zonele de locuit și de agrement, precum și la zonele urbane. Potrivit punctului 1.2, depozitul de deșeuri poate fi autorizat numai atunci când caracteristicile amplasamentului indică faptul că acesta nu prezintă un risc important pentru mediu.

84. Este adevărat că se pot formula îndoieli în ce privește capacitatea reglementărilor referitoare la selecția amplasamentului din Directiva privind depozitele de deșeuri de a elabora concret „cerințele tehnice specifice” ale Directivei IPPC în sensul articolului 1 alineatul (2) din Directiva privind depozitele de deșeuri, dar, potrivit articolului 8 litera (a) punctul (i) din această din urmă directivă, autorizarea unui depozit de deșeuri trebuie în orice caz să respecte *toate* cerințele directivei. Drept urmare, autorizarea integrată a unui depozit de deșeuri nu poate fi acordată dacă au fost încălcate cerințele referitoare la alegerea amplasamentului.

85. Chiar dacă din procedura de autorizare integrată s-ar exclude cerințele din Directiva privind depozitele de deșeuri referitoare la amplasamentul unui asemenea depozit, decizia cu privire la amplasament ar rămâne în continuare un element de interes, deoarece în cadrul acestei proceduri trebuie să se țină seama de diferite condiții care depind de amplasament. Potrivit articolului 7 litera (d) din Directiva privind depozitele de deșeuri, chiar în cererea de autorizare trebuie furnizată o descriere a caracteristicilor terenului, inclusiv a caracteristicilor sale hidrologice și geologice [25]. Cerințele din anexa I punctul 3 cu privire la protecția solului și a apei sunt preluate astfel prin condițiile stabilite pentru amplasament. O decizie administrativă cu privire la amplasamentul unui depozit de deșeuri trebuie să țină seama și de aceste puncte și, prin urmare, să cuprindă informațiile corespunzătoare.

86. În sfârșit, o decizie adoptată în prealabil cu privire la amplasamentul unui depozit de deșeuri prezintă interes în cadrul procedurii de autorizare integrată și în măsura în care, potrivit legislației naționale, furnizează un cadru pentru autorizarea integrată.

87. Prin urmare, decizia cu privire la amplasament figurează în orice caz în categoria informațiilor relevante pentru procedura de autorizare integrată. În acest fel se explică faptul că articolul 11 alineatul 2 litera g) din Legea slovacă nr. 245/2003 solicită în mod explicit ca decizia de amplasament să fie depusă împreună cu cererea de autorizare. Rezultă că în cadrul procedurii de autorizare integrată trebuie asigurat, în principiu, accesul la o decizie administrativă anterioară referitoare la amplasamentul instalației.

3. Cu privire la protecția secretului comercial

88. Accesul la informații poate fi totuși refuzat dacă interese legitime se opun ca acestea să fie făcute publice. Potrivit articolului 15 alineatul (3) din Directiva IPPC, cerințele articolului 15 alineatul (1) cu privire la participarea publicului se aplică sub rezerva restricțiilor prevăzute la articolul 4 alineatele (1), (2) și (4) din Directiva privind informațiile despre mediu.

89. Potrivit articolului 4 alineatul (2) litera (d) din Directiva privind informațiile despre mediu, statele membre pot refuza accesul la informații în cazul în care dezvăluirea informațiilor respective ar afecta în mod negativ confidențialitatea informațiilor comerciale sau industriale, în măsura în care dreptul intern sau dreptul Uniunii prevede o astfel de confidențialitate în vederea protejării intereselor economice legitime, inclusiv a interesului public privind păstrarea confidențialității statisticilor și a secretului fiscal.

25 — A se vedea articolul 6 alineatul (1) litera (d) din Directiva IPPC, precum și litera (j) de la același articol, unde se solicită o prezentare a alternativelor – atunci când există – examinate de solicitant, mai precis a alternativelor de amplasament.

90. Potrivit articolului 4 alineatul (2) din Directiva privind informațiile despre mediu, motivele de refuz al accesului trebuie interpretate în sens restrictiv, ținându-se seama în fiecare caz în parte de interesul public servit de dezvăluire [26]. Chiar dacă documentele respective conțin secrete comerciale, conform articolului 4 alineatul (4) trebuie asigurat accesul cel puțin la acele pasaje care nu sunt protejate ca secrete comerciale.

91. Curtea nu se poate pronunța definitiv în ce măsură decizia cu privire la amplasament ar fi trebuit tratată cu confidențialitate datorită secretului comercial, deoarece Curtea Supremă nu a furnizat informații cu privire la eventualele secrete comerciale. Drept urmare, sarcina de a examina acest aspect revine instanțelor naționale.

92. Totuși, faptul că cea de a doua instanță administrativă a dispus publicarea deciziei privind amplasamentul permite presupunerea că aceasta nu cuprindea secrete comerciale. Până acum nu a fost prezentat niciun element, nici chiar de Ekologická Skládka, din care să reiasă că decizia ar cuprinde informații care în mod legitim trebuie păstrate drept confidențiale. În schimb, există un interes public semnificativ în privința informațiilor referitoare la amplasamentul unui depozit de deșeuri. Acest interes prevalează în mod sistematic în raport cu interesul pentru protecția informațiilor referitoare la întreprindere.

93. De aceea, în analiza care urmează pornim de la ipoteza că fie în integralitatea sa, fie parțial, decizia cu privire la amplasament nu trebuie protejată ca secret comercial.

4. Cu privire la momentul publicării

94. La acest punct va trebui să examinăm dacă publicarea deciziei cu privire la amplasament în cea de a doua instanță administrativă a respectat cerințele Directivei IPPC sau a avut loc prea târziu.

95. Potrivit articolului 15 alineatul (1) din Directiva IPPC, publicului interesat trebuie să i se asigure posibilitatea efectivă de a participa încă de la început la procedura de emitere a autorizației pentru instalațiile noi. Articolul 6 alineatul (4) din Convenția de la Aarhus, care trebuie transpus în directivă, este și mai clar în această privință. Potrivit acestuia, participarea publicului trebuie să aibă loc din etapa incipientă a procesului, într-un moment în care toate opțiunile și soluțiile sunt posibile, iar publicul poate avea o influență reală.

96. Cu toate acestea, numai publicarea informațiilor ca atare nu este suficientă. Potrivit prevederii din anexa V punctul 3 din Directiva IPPC, publicul interesat are dreptul de a transmite autorității competente observațiile și opiniile sale înainte de adoptarea unei decizii. Conform punctului 4, rezultatele consultării trebuie luate în considerare în mod corespunzător la luarea deciziei. Această prevedere își are corespondentul în articolul 6 alineatele (7) și (8) din Convenția de la Aarhus.

97. Dacă – potrivit ipotezei de la care pornim – decizia cu privire la amplasament nu intra în totalitate sub protecția secretului comercial, drept pentru care accesul la aceasta trebuia asigurat, procedura din prima instanță referitoare la decizia de autorizare integrată nu a respectat cerințele Directivei IPPC. Publicul nu a avut acces la decizia privind amplasamentul și nu a putut să își exprime opinia nici în privința respectării sale, nici dacă decizia însăși respecta cerințele din anexa I punctul 1 din Directiva privind depozitele de deșeuri.

98. Din acest motiv, Curtea Supremă consideră că publicarea a avut loc cu întârziere. Nu a fost asigurată o suficientă participare a publicului.

26 — Hotărârea din 16 decembrie 2010, Stichting Natuur en Milieu și alții (C-266/09, Rep., p. I-13119, punctul 52), și Hotărârea din 28 iulie 2011, Office of Communications (C-71/10, Rep., p. I-7205, punctul 22).

99. În cea de a doua instanță administrativă, decizia privind amplasamentul a fost însă dată publicității, iar în cadrul acestei proceduri de decizie modificată asupra autorizării integrate publicul a avut la dispoziție 30 de zile pentru a prezenta observații. Curtea Constituțională slovacă consideră că este posibil ca prin această publicare viciul de procedură să fi fost remediat. Curtea Constituțională a subliniat că, potrivit principiilor generale ale procedurii administrative slovace, cea de a doua instanță administrativă avea posibilitatea de a modifica decizia administrativă în totalitate, având totodată obligația de a audia publicul într-o măsură rezonabilă.

100. Este adevărat că nici Directiva IPPC, nici Directiva privind depozitele de deșeuri nu cuprind reglementări cu privire la remedierea viciilor de procedură. Cu toate acestea, legislația Uniunii recunoaște, în principiu, posibilitatea de a remedia viciile de procedură [27] și cele două directive – IPPC și, respectiv, Directiva privind depozitele de deșeuri – nu pot fi interpretate în sensul că ar exclude remedierea viciilor de procedură. Hotărârea Wells cuprinde o evaluare corespunzătoare pentru absența completă a evaluării impactului asupra mediului atunci când consideră că *suspendarea* unei autorizații deja acordate în scopul realizării ulterioare a unei evaluări (neefectuate), în sensul Directivei EEM, a impactului asupra mediului al proiectului în discuție constituie o măsură adecvată pentru atingerea adusă acestei directive [28].

101. În absența unei reglementări de drept comunitar pentru remedierea viciilor de procedură pe parcursul procedurii de autorizare integrată a depozitelor de deșeuri, sunt aplicabile în această privință dispozițiile din legislația națională. Nu este însă permis ca modalitățile procedurale aplicabile acțiunilor destinate să asigure protecția drepturilor conferite justițiabililor de dreptul Uniunii să fie mai puțin favorabile decât cele aplicabile acțiunilor similare de natură internă (principiul echivalenței) și nu trebuie să facă practic imposibilă sau excesiv de dificilă exercitarea drepturilor conferite de ordinea juridică a Uniunii (principiul efectivității) [29].

102. Prin aplicarea dispozițiilor naționale obișnuite în scopul remedierii viciilor de procedură este respectat principiul echivalenței. Pentru a fi conformă principiului efectivității, măsura de remediere trebuie să îi pună pe cei în drept în aceeași situație în care s-ar fi aflat dacă viciul de procedură nu ar fi survenit [30]. În plus, măsura de remediere nu trebuie să ofere nicio ocazie pentru eludarea sau neaplicarea dreptului Uniunii și trebuie să rămână o excepție [31]. În caz contrar, exercitarea de către persoanele interesate a drepturilor lor ar fi practic imposibilă sau excesiv de dificilă.

103. Faptul că în cea de a doua instanță administrativă a fost acordat accesul la informațiile care lipseau inițial și că s-a acordat posibilitatea de prezentare a observațiilor, precum și faptul că cea de a doua instanță administrativă avea dreptul să modifice hotărârea primei instanțe ca reacție la observațiile exprimate reprezintă, prin urmare, condiții necesare, dar nu și suficiente pentru remedierea viciului de procedură.

104. O remediere presupune de asemenea și faptul că la momentul în care a fost permisă participarea complementară a publicului, toate opțiunile erau încă efectiv posibile. În caz contrar, etapa procedurală recuperată mai târziu ar rămâne un act pur formal, incapabil de a permite îndeplinirea funcției de participare a publicului.

27 — A se vedea Hotărârea din 25 octombrie 2011, Solvay/Comisia (C-109/10 P, Rep., p. I-10329, punctul 56) cu privire la remedierea viciilor de procedură în procedura Comisiei în materie de înțelegeri, iar în privința legislației procedurilor vamale, a se vedea Hotărârea din 16 ianuarie 1992, Marichal-Margrève (C-334/90, Rec., p. I-101, punctul 25).

28 — Hotărârea din 7 ianuarie 2004, Wells (C-201/02, Rec., p. I-723, punctul 65). A se vedea de asemenea și Hotărârea din 3 iulie 2008, Comisia/Irlanda (C-215/06, Rep., p. I-4911, punctele 57-60).

29 — Hotărârea Trianel Kohlekraftwerk Lünen (citată la nota de subsol 24, punctul 43).

30 — În legătură cu legislația în materie de înțelegeri, a se vedea Hotărârea Solvay/Comisia (citată la nota de subsol 27).

31 — Hotărârea Comisia/Irlanda (citată la nota de subsol 28, punctul 57).

105. Revine instanțelor naționale sarcina de a stabili dacă în momentul în care a fost permisă participarea complementară a publicului, toate opțiunile erau încă efectiv posibile. În acest demers, instanțele respective pot analiza, de exemplu, ce consecințe are înlăturarea unei instanțe administrative. Aceeași analiză ar putea urmări de asemenea dacă, la data remedierii, hotărârea primei instanțe administrative fusese deja pusă în practică, devenind astfel un fapt împlinit, sau dacă cea de a doua instanță administrativă și-a susținut poziția în mod deschis și obiectiv în baza unor obiecții. Întrucât problema în discuție era amplasamentul unui depozit de deșeuri, ar fi de așteptat că cea de a doua instanță s-a pronunțat în special în temeiul cerințelor formulate în anexa I punctul 1 din Directiva privind depozitele de deșeuri cu privire la alegerea amplasamentului depozitului.

5. Concluzia la a doua întrebare

106. Sintetizând, rezultă că răspunsul la cea de a doua întrebare trebuie să fie că în procedura de autorizare integrată a unui depozit de deșeuri conform articolului 15 alineatul (1) și anexei V la Directiva IPPC, publicului trebuie să i se asigure accesul la o decizie administrativă anterioară referitoare la amplasamentul depozitului, în măsura în care motive preponderente, de exemplu, secrete comerciale, se opun acestei măsuri. Dacă accesul la acest document este refuzat la început fără o justificare suficientă, acest viciu poate fi remediat ulterior în cadrul procedurii administrative, potrivit dreptului național, dacă prin accesul obținut mai târziu publicul se află în aceeași situație în care s-ar fi aflat dacă accesul i-ar fi fost acordat de la început.

C – *Cu privire la a treia întrebare – aplicabilitatea Directivei EEM*

107. Prin intermediul celei de a treia întrebări, Curtea Supremă urmărește să afle dacă prelungirea în anul 2006 a valabilității avizului inițial de impact asupra mediului eliberat în 1999 pentru proiectul de depozit de deșeuri era permisă în lipsa unei noi evaluări a efectelor asupra mediului.

108. Ekologická Skládka pune la îndoială relevanța acestei întrebări pentru soluționarea acțiunii principale. Curtea Constituțională s-a pronunțat deja în sensul că eventualele deficiențe ale evaluării efectelor asupra mediului nu fac obiectul acțiunii principale. Acestea nu pot fi evaluate decât în cadrul unei proceduri special prevăzute în acest scop, iar în acțiunea principală părțile nu au ridicat obiecții în acest sens.

109. Acest contraargument este asociat cu aspectul pe care l-am lăsat deschis la formularea răspunsului la prima întrebare, mai precis dacă dreptul Uniunii permite sau chiar impune unei instanțe naționale să abordeze din oficiu anumite probleme de legislație a mediului, cu toate că legislația națională nu prevede astfel [32]. În consecință, întrebarea a treia trebuie coroborată cu prima întrebare, în sensul dacă Directiva EEM permite ca valabilitatea unui aviz de impact asupra mediului să fie prelungită în absența unei noi evaluări a efectelor asupra mediului (a se vedea în acest sens punctul 1 de mai jos), dacă această problemă trebuie examinată în legătură cu autorizarea integrată, cu toate că legislația națională prevede o procedură de obiecție la deficiențele evaluării impactului asupra mediului (a se vedea în acest sens punctul 2 de mai jos) și dacă, potrivit legislației Uniunii, această problemă trebuie sau poate fi abordată din oficiu (a se vedea în acest sens punctul 3 de mai jos).

32 — A se vedea în acest sens punctul 54 de mai sus.

1. Cu privire la Directiva EEM

a) Cu privire la aplicabilitatea Directivei EEM

110. Pentru a putea aprecia dacă era permis ca avizul de impact asupra mediului eliberat în 1999 să fie prelungit în 2006 în lipsa unei noi evaluări a efectelor asupra mediului, trebuie clarificat, mai întâi, dacă Directiva EEM este, în primul rând, aplicabilă.

111. Curtea a stabilit că în situațiile în care o autorizație a fost acordată după termenul pentru transpunerea Directivei EEM, dar procedura de autorizare a fost totuși inițiată oficial înainte de acest moment (așa-numitele „proiecte pipeline”), Directiva EEM nu impune evaluarea efectelor asupra mediului [33].

112. Potrivit articolului 2 din Actul de aderare [34], Directiva EEM trebuia transpusă în Slovacia până la data aderării, și anume până la 1 mai 2004.

113. La prima vedere, depunerea cererii pentru autorizarea integrată ar putea să apară drept inițierea oficială a procedurii de autorizare. Cererea a fost depusă la 25 septembrie 2007, astfel încât Directiva EEM ar fi aplicabilă.

114. Pe baza informațiilor din dosar trebuie însă verificat, în orice caz, dacă cele trei proceduri succesive, și anume evaluarea impactului asupra mediului, stabilirea amplasamentului și autorizarea integrată, constituie o procedură de autorizare unitară în sensul Directivei EEM [35]. În acest caz, actul de deschidere oficială a procedurii de autorizare în sensul Directivei EEM ar trebui considerat ca fiind cererea depusă deja la 16 decembrie 1998 pentru inițierea evaluării impactului asupra mediului. În acest caz, Directiva EEM nu ar fi aplicabilă.

115. Un argument în acest sens este în special faptul că impactul asupra mediului a fost evaluat tocmai în scopul construirii depozitului de deșeuri. Faptul că, potrivit legislației slovace, evaluarea impactului asupra mediului are loc separat față de procedura de autorizare propriu-zisă nu trebuie să extindă domeniul de aplicare *ratione temporis* al Directivei EEM.

116. Întrucât procedura de evaluare a impactului asupra mediului este o procedură administrativă oficială, ea se deosebește de contactele informale în vederea pregătirii unei cereri de autorizare pe care Curtea nu le-a recunoscut ca inițiere a unei proceduri de autorizare [36].

117. Prin urmare, acceptul pentru deschiderea unei proceduri de autorizare prin evaluarea impactului asupra mediului ar fi refuzat numai în cazul în care aceasta ar fi fost corelată cu un alt proiect, a cărui punere în practică însă nu a mai început [37]. Elementul decisiv este dacă proiectul depozitului de deșeuri a fost continuat fără întrerupere sau dacă a fost abandonat între timp [38].

33 — Hotărârea din 18 iunie 1998, Gedeputeerde Staten van Noord-Holland (C-81/96, Rec., p. I-3923, punctul 23), și Hotărârea Wells (citată la nota de subsol 28, punctul 43).

34 — JO 2003, L 236, p. 33.

35 — A se vedea Hotărârea din 4 mai 2006, Comisia/Regatul Unit (C-508/03, Rec., p. I-3969, punctul 102), Hotărârea din 17 martie 2011, Brussels Hoofdstedelijk Gewest și alții (C-275/09, Rep., p. I-1753, punctul 37), și Hotărârea din 18 octombrie 2011, Boxus și Roua (C-128/09-C-131/09, C-134/09 și C-135/09, Rep., p. I-9711, punctul 44).

36 — Hotărârea din 11 august 1995, Comisia/Germania (cunoscută sub numele „Großkrotzenburg”, C-431/92, Rec., p. I-2189, punctul 32).

37 — Hotărârea Gedeputeerde Staten van Noord-Holland (citată la nota de subsol 33, punctul 25).

38 — A se vedea Concluziile prezentate la 13 octombrie 2011 în cauza pendinte Nomarchiaki Aftodioikisi Aitoloakarnanias și alții (C-43/10, punctul 169).

118. În acest interval, municipalitatea Pezinok și-a modificat de mai multe ori planurile, în sensul că a respins construcția unui depozit de deșeuri, dar, potrivit legislației slovace, aceste decizii nu au avut drept efect abandonarea proiectului. În pofida unei superficiale similitudini, prezenta cauză se deosebește și de situația inițială din Hotărârea Gedeputeerde Staten van Noord-Holland. Și în cazul respectiv, o comună și-a modificat fundamental planurile de mai multe ori. Drept urmare, Curtea a considerat ultima măsură de planificare urbană drept un nou plan [39]. Dar, în această procedură, comunitatea era ea însăși solicitantul, astfel încât a inițiat de fiecare dată o nouă procedură de autorizare [40].

119. În speță, Ekologická Skládka este cea care a depus cererea. Societatea argumentează că proiectul a continuat fără întrerupere, susținând că întârzierile față de calendarul inițial s-au datorat, în primul rând, opoziției din partea municipalității Pezinok.

120. Este adevărat că cererea pentru deschiderea procedurii de evaluare a efectelor asupra mediului a fost depusă de o altă societate, și anume Pezinské tehelne a.s., dar cele două societăți par a fi legate una de cealaltă. Pezinské tehelne a.s. sprijină în mod evident realizarea proiectului, întrucât ea este cea care a solicitat prelungirea valabilității evaluării impactului de mediu, în timp ce cea care figura în procedura de stabilire a amplasamentului era deja Ekologická Skládka. În plus, cele două întreprinderi au introdus împreună recursul administrativ în urma căruia a fost emisă decizia privind amplasamentul.

121. Chiar și dacă întreprinderea care intenționează să realizeze un proiect este complet înlocuită, aceasta nu justifică presupunerea că realizarea proiectului ar fi fost temporar abandonată. Este logic să presupunem că întreprinderile și-au transferat interesele economice una celeilalte, fără să fi modificat în mod esențial proiectul însuși.

122. În sfârșit, instanțele naționale trebuie să verifice în orice caz dacă proiectul depozitului de deșeuri a fost continuat fără întrerupere sau dacă a fost abandonat temporar și reînceput mai târziu. Analiza în această problemă trebuie aprofundată fie și numai din acest motiv, în pofida dubiilor cu privire la aplicabilitatea *ratione temporis* a Directivei EEM.

123. De altfel, interesul Curții Supreme pentru răspunsul la această întrebare ar putea să fie generat și de argumentele aduse de mai multe părți, potrivit cărora, încă înainte de aderarea sa la Uniune, Slovacia și-a definit și a aplicat legislația națională în concordanță cu Directiva EEM. Ca o consecință imediată a acestei abordări, ar trebui ca evaluarea efectelor asupra mediului, care – din considerente de timp – a fost efectuată exclusiv conform legislației naționale, să fie tratată la fel ca o evaluare căreia i se aplică deja Directiva EEM [41]. Hotărârea Ynos [42] nu s-ar opune unei asemenea abordări a instanțelor naționale, dat fiind că procedura de autorizare a început, este adevărat, înainte de aderarea Slovaciei, dar a fost încheiată mult mai târziu.

b) Cu privire la criteriile de prelungire a valabilității deciziei privind impactul de mediu

124. Dacă s-ar demonstra că Directiva EEM este aplicabilă pentru autorizarea proiectului de depozit de deșeuri sau în cazul în care legislația națională ar impune aplicarea corespunzătoare a dispozițiilor acestei directive, se ridică întrebarea dacă prelungirea din anul 2006 a valabilității deciziei din 1999 privind impactul de mediu a fost compatibilă cu directiva.

39 — Hotărârea Gedeputeerde Staten van Noord-Holland (citată la nota de subsol 33, punctul 25).

40 — Concluziile avocatului general Mischo prezentate la 5 martie 1998, Gedeputeerde Staten van Noord-Holland (C-81/96, Rec., p. I-3923, punctul 47).

41 — A se vedea Hotărârea din 18 octombrie 1990, Dzodzi (C-297/88 și C-197/89, Rec., p. I-3763, punctul 37 și următorul), Hotărârea din 17 iulie 1997, Giloy (C-130/95, Rec., p. I-4291, punctul 28), și Hotărârea din 22 decembrie 2008, Les Vergers du Vieux Tauves (C-48/07, Rep., p. I-10627, punctul 21 și următoarele).

42 — Hotărârea din 10 ianuarie 2006, Ynos (C-302/04, Rec., p. I-371, punctul 36).

125. În această privință, instanța națională ar trebui să examineze dacă evaluarea din anul 1999 îndeplinea deja integral cerințele Directivei EEM. Aceasta deoarece o evaluare insuficientă nu poate ține locul unei evaluări în sensul directivei, nici chiar în eventualitatea prelungirii valabilității.

126. Directiva EEM nu reglementează explicit posibilitatea de prelungire a valabilității unei evaluări suficiente din punctul de vedere al conținutului său. Elementul determinant trebuie în orice caz să fie obiectivul evaluării efectelor asupra mediului stipulat la articolul 2 alineatul (1) din Directiva EEM. Potrivit acestuia, proiectele care prin natura, mărimea sau localizarea lor, *inter alia*, pot avea efecte importante asupra mediului, trebuie supuse unei evaluări a efectelor lor asupra mediului. Această evaluare nu se poate limita la efectele produse într-un anumit moment din trecut, pe parcursul realizării proiectului. Dimpotrivă, ea trebuie să cuprindă toate efectele care sunt într-adevăr de așteptat la data autorizării.

127. Aceasta rezultă de altfel și din anexa II, punctul 13 din Directiva EEM, care cuprinde modificările proiectelor [43], context în care noțiunea de efect trebuie interpretată extensiv [44].

128. Dacă între timp condițiile de mediu sau proiectul s-au modificat, astfel încât sunt posibile alte efecte semnificative asupra mediului, procedura evaluării efectelor asupra mediului trebuie completată sau chiar parcursă din nou, în totalitate. De aceea ar putea fi util să se examineze dacă la data autorizării evaluarea efectelor asupra mediului mai reprezintă în mod adecvat posibilele efecte semnificative ale proiectului asupra mediului; prin urmare [45], într-o anumită măsură, se pune problema de a efectua o *evaluare de actualizare*, cu scopul de a stabili dacă este necesară o evaluare suplimentară a efectelor asupra mediului.

129. În acțiunea principală, diferite circumstanțe ar fi putut prezenta relevanță pentru o evaluare de actualizare.

130. Un prim punct de vedere este furnizat de derularea temporală. În principiu, evaluarea efectelor asupra mediului trebuie să ia deja în considerare configurația concretă a proiectului, așa cum rezultă aceasta din autorizarea integrată [46]. Nu ar fi surprinzător dacă efectele asupra mediului ale proiectului se vor fi modificat în raport cu evaluarea efectelor asupra mediului. Astfel, Directiva privind depozitele de deșeuri nu a fost adoptată decât în anul în care a fost emisă decizia privind efectul asupra mediului, dar cerințele sale trebuiau respectate în cadrul autorizării integrate. Chiar dacă în anul 1999 Slovacia aplica deja dreptul Uniunii în anticiparea aderării, de aici nu rezultă în mod necesar că evaluarea efectelor asupra mediului a ținut deja seama de consecințele pe care Directiva privind depozitele de deșeuri le-ar fi avut asupra acestui depozit în mod particular.

131. În plus, municipalitatea Pezinok și-a modificat planurile urbanistice de la data efectuării evaluării impactului de mediu. Din acest motiv, nu trebuie mai cu seamă exclusă ideea că impactul de mediu al proiectului de depozit de deșeuri asupra zonelor învecinate trebuie evaluat din nou, din perspectiva utilității modificate a acestor zone. Aceste utilizări ar putea fi mai sensibile la efectele unui depozit de deșeuri sau pot amplifica efectele cumulative față de constatările evaluării inițiale [47].

43 — Hotărârea din 15 decembrie 2011, Comisia/Spania (cunoscută sub numele „M-501”, C-560/08, nepublicată încă în Repertoriu, disponibilă numai în limbile franceză și spaniolă, punctul 103 și următorul).

44 — Hotărârea din 24 octombrie 1996, Kraaijeveld și alții (C-72/95, Rec., p. I-5403, punctul 39).

45 — A se vedea Hotărârea din 4 mai 2006, Wells (nota de subsol 28, punctul 47), Hotărârile Barker (C-290/03, Rec., p. I-3949, punctul 47 și următoarele) și Comisia/Regatul Unit (citată la nota de subsol 35, punctele 103-106), precum și Concluziile prezentate în cauza Nomarchiaki Aftodioikisi Aitoloakarnanias și alții (citate la nota de subsol 38, punctul 140).

46 — A se vedea în acest sens punctul 128 de mai sus.

47 — Cu privire la luarea în considerare a efectelor cumulative, a se vedea Hotărârea din 24 noiembrie 2011, Comisia/Spania (cunoscută sub numele „Ursul brun spaniol”, C-404/09, Rep., p. I-11853, punctul 76 și următoarele), și Hotărârea Comisia/Spania (cunoscută sub numele „M-501”, citată la nota de subsol 43, punctul 98 și următoarele).

132. Efecte cumulative amplificate pot rezulta însă și din faptul că depozitul de deșeuri existent din Pezinok nu a fost închis în anul 2001, după cum se presupunea atunci când s-a efectuat evaluarea efectelor asupra mediului, ci a continuat să funcționeze cel puțin până la 31 octombrie 2007, posibil chiar și mai mult decât atât. Această situație ar fi putut determina creșterea efectelor negative preexistente în zonă.

c) Cu privire la participarea publicului la decizia dacă vechea evaluare a efectului asupra mediului mai este suficientă

133. Potrivit motivării cererii de pronunțare a unei hotărâri preliminare, Curtea Supremă dorește de asemenea să afle dacă este permis să se dispună o evaluare de actualizare fără participarea publicului, numai pe baza unei cereri din partea inițiatorului proiectului.

134. În această privință, trebuie amintit că evaluarea de actualizare are rolul de a stabili dacă este necesară o nouă participare a publicului. În acest context, trebuie evaluate comparativ interesul pentru o procedură administrativă eficientă și rapidă și drepturile publicului. Participarea publicului ar îngreuna procedura, în special deoarece pe parcursul unei proceduri de autorizare trebuie realizate verificări multiple pentru a se constata dacă evaluarea efectelor asupra mediului mai este suficient de actuală.

135. Chiar în situația în care decizia de actualizare este luată fără participarea publicului, aceasta nu înseamnă că publicul nu are anumite drepturi. Decizia de actualizare prezintă paralelisme cu evaluarea preliminară care se realizează în cazul proiectelor de anvergură mai mică, specificate în anexa II la Directiva EEM, pentru a se stabili dacă acestea trebuie supuse unei evaluări propriu-zise. La evaluarea preliminară, autoritățile competente trebuie să asigure faptul că niciun proiect care ar putea avea efecte importante asupra mediului în sensul directivei nu se sustrage evaluării de impact, cu excepția cazului în care o evaluare de ansamblu constată că pentru proiectul individual exceptat nu sunt de așteptat asemenea efecte [48]. Publicul, precum și celelalte autorități naționale în cauză trebuie să poată asigura respectarea acestei obligații în materie de verificare, dacă este cazul, pe cale jurisdicțională [49]. Pentru a asigura o protecție juridică eficientă, autoritatea națională competentă are obligația de a încunoștința publicul și autoritățile cu privire la motivele pe care se întemeiază decizia sa de refuz, fie în cuprinsul deciziei înseși, fie într-o comunicare ulterioară făcută la cerere [50].

136. Aceste principii trebuie să fie valabile și pentru evaluarea de actualizare, întrucât și aceasta urmărește să identifice efectele importante asupra mediului care nu au fost încă suficient evaluate. Cu această reglementare, rămâne la latitudinea statelor membre să decidă dacă și – după caz – prin ce modalitate să asigure participarea publicului [51].

d) Concluzie intermediară

137. Sintetizând, se constată că, în cazul în care Directiva EEM este aplicabilă *ratione temporis*, o evaluare a efectelor de mediu realizată mai devreme este valabilă în continuare, dacă la data autorizării aceasta prezintă în mod adecvat efectele considerabile pe care proiectul le poate avea asupra mediului. Examinarea aspectului dacă între timp condițiile de mediu sau proiectul s-au modificat într-o asemenea măsură încât sunt posibile alte efecte negative considerabile asupra mediului nu impune în mod obligatoriu participarea publicului.

48 — Hotărârea din 10 iunie 2004, Comisia/Italia (cunoscută sub numele „Loto zero”, C-87/02, Rec., p. I-5975, punctul 44).

49 — Hotărârea din 30 aprilie 2009, Mellor (C-75/08, Rep., p. I-3799, punctul 58).

50 — Hotărârea Mellor (citată la nota de subsol 49, punctul 59).

51 — Cu privire la reglementarea în domeniul telecomunicațiilor, a se vedea Hotărârea din 21 februarie 2008, Tele2 Telecommunication (C-426/05, Rep., p. I-685, punctul 52).

2. Cu privire la admisibilitatea decuplării protecției juridice în raport cu diferitele condiții de autorizare

138. Considerațiile de mai sus prezintă relevanță pentru acțiunea principală numai dacă în procedura de autorizare integrată există posibilitatea de a obiecta față de deficiențele evaluării impactului asupra mediului. Legislația slovacă pare să excludă această posibilitate, deoarece în acest sens Curtea Constituțională face trimitere la o procedură de protecție juridică separată. Prin urmare, trebuie să se examineze dacă a exclude verificarea eventualelor deficiențe ale unei evaluări anterioare a impactului de mediu din procedura judiciară de verificare a autorizării integrate a depozitului de deșeuri și a o atribui unei proceduri separate de drept asiguratoriu este o acțiune compatibilă cu legislația Uniunii.

139. Directiva IPPC nu impune ca evaluarea impactului de mediu să fie realizată ca parte a procedurii de autorizare integrată. Este adevărat că, potrivit articolului 9 alineatul (2) din Directiva IPPC, trebuie să se țină seama de informațiile obținute în cadrul evaluării efectelor asupra mediului, dar potrivit articolului 1 și considerentului (11) al Directivei IPPC, aceasta din urmă se aplică fără a aduce atingere dispozițiilor Directivei EEM. Prin aceasta, Directiva IPPC le permite în principiu statelor membre să pună în aplicare cele două directive în proceduri separate și să separe totodată și examinarea judiciară a procedurilor respective.

140. Conform legislației slovace însă, autorizarea integrată a depozitului de deșeuri reprezintă atât autorizarea operării acestuia în sensul Directivei IPPC, cât și autorizarea construcției depozitului [articolul 8 alineatul (3) din Legea slovacă nr. 245/2003]. Autorizarea construcției depozitului de deșeuri reprezintă o autorizare în sensul articolului 1 alineatul (2) din Directiva IPPC. Din acest motiv, ea nu poate fi acordată decât în urma unei evaluări a efectelor asupra mediului. Reiese, așadar, legătura existentă între evaluarea efectelor asupra mediului și autorizarea integrată din legislația slovacă, chiar dacă dreptul Uniunii nu o impune.

141. Potrivit articolului 10a din Directiva EEM, membrii publicului interesat trebuie să aibă acces la o cale de atac în fața unei instanțe sau a unui organism independent și imparțial instituit prin lege prin care să poată contesta, din punctul de vedere al fondului sau al procedurii, legalitatea deciziilor, a acțiunilor sau a omisiunilor care intră sub incidența dispozițiilor Directivei EEM privind participarea publicului. Rezultă că verificarea judiciară a autorizării pentru construcția unui depozit de deșeuri trebuie extinsă și asupra evaluării efectelor asupra mediului.

142. Necesitatea unei proceduri de verificare nu exclude neapărat posibilitatea de a atribui elementele individuale ale acesteia – ca, de exemplu, evaluarea efectelor asupra mediului – unor proceduri separate.

143. Dreptul Uniunii nu reglementează în detaliu modul în care trebuie organizată procedura de verificare. Aceasta este responsabilitatea statelor membre. Nu este însă permis ca modalitățile procedurale aplicabile acțiunilor destinate să asigure protecția drepturilor conferite justițiabililor de dreptul Uniunii să fie mai puțin favorabile decât cele aplicabile acțiunilor similare de natură internă (principiul echivalenței) și nu trebuie să facă practic imposibilă sau excesiv de dificilă exercitarea drepturilor conferite de ordinea juridică a Uniunii (principiul efectivității) [52].

144. Pot exista motive întemeiate pentru instituirea unor proceduri separate pentru elementele individuale ale procedurii de verificare. Solicitanții pot dobândi protecție jurisdicțională mai ales în cazul în care anumite probleme au fost anterior clarificate prin pronunțări definitive, înainte de efectuarea altor proceduri de mare amploare.

52 — Hotărârile Trianel Kohlekraftwerk Lünen (citată la nota de subsol 24, punctul 43), și Boxus și Rua (citată la nota de subsol 35, punctul 52).

145. Prin natura sa însă, evaluarea efectelor asupra mediului nu se pretează la o etapizare pe criterii de drept asiguratoriu. Ea trebuie să cuprindă efectele asupra mediului care rezultă din proiectul autorizat și din condițiile de mediu la momentul respectiv [53]. Această situație este incompatibilă cu pronunțarea unor constatări finale și definitive cu privire la impactul asupra mediului încă dintr-o etapă timpurie a procedurii. Cel puțin pentru acele lacune ale evaluării impactului asupra mediului care apar sau sunt identificate mai târziu trebuie să existe posibilitatea contestării la o dată ulterioară.

146. În plus, se înțelege de la sine că deficiențele din etapele procedurale decuplate se vor propaga și în etapele ulterioare. Dacă într-un anumit litigiu se ajunge la concluzia că o evaluare a efectelor asupra mediului a prezentat deficiențe, nu este permis ca pe parcursul acestei proceduri judiciare proiectul să fie autorizat în mod definitiv sau pus în practică [54]. În același timp însă, disocierea protecției juridice nu trebuie să aibă drept efect excluderea de la verificarea anumitor etape separate ale procedurii a acelor persoane sau organizații care, potrivit articolului 10a din Directiva EEM, au dreptul la o verificare judiciară a legalității de fond sau procedurale a unei hotărâri. În sfârșit, nu este permis ca un asemenea sistem să majoreze în mod disproporționat cheltuielile publicului pentru a introduce o acțiune împotriva unui proiect.

147. Un sistem național de protecție jurisdicțională care nu îndeplinește aceste cerințe nu ar fi compatibil cu principiul efectivității, deoarece face excesiv de dificilă sau chiar imposibilă exercitarea drepturilor conferite de legislația în materie de mediu a Uniunii.

148. În speță, efectul util al directivelor în cauză ar impune ca, în cadrul unui litigiu asupra unor etape de procedură ulterioare, să fie verificate erorile survenite la îndeplinirea etapelor anterioare [55]. Acest lucru ar fi cu deosebire recomandabil atunci când comportamentul autorităților naționale coroborat cu dispozițiile privind căile de atac conduce la privarea totală a unei persoane de posibilitatea de a-și invoca drepturile în fața instanțelor naționale [56], de exemplu, prin aceea că autoritățile competente disimulează posibilitățile de protecție jurisdicțională.

149. Curtea nu dispune de informații suficiente pentru a putea clarifica în mod definitiv în procedura de față dacă organizarea protecției jurisdicționale în Slovacia sau aplicarea acesteia în procedura din speță respectă principiul efectivității. Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare dă totuși motive de îndoială asupra compatibilității. Curtea Supremă aduce argumente pentru a demonstra că Ekologická skládka și autoritățile competente au acționat în înțelegere ilegală:

— s-a evidențiat că șeful autorității care a eliberat decizia privind amplasamentul era el însuși proprietarul unor suprafețe situate în perimetrul proiectului și că, împreună cu surorile sale, era membru al consiliului de supraveghere al Ekologická skládka [57];

— Križan și alții au fost excluși din procedura de stabilire a amplasamentului, pentru motivul că în etapa respectivă drepturile lor nu erau vizate în mod direct, dar, cu toate acestea, în procedura de autorizare integrată, decizia cu privire la amplasament le-a fost impusă ca obligatorie [58];

53 — A se vedea în acest sens punctul 128 de mai sus.

54 — Cu privire la evaluarea după criterii de mediu a planurilor și a programelor, a se vedea Hotărârea din 28 februarie 2012, Inter-Environnement Wallonie (C-41/11, punctul 47).

55 — Hotărârea Brussels Hoofdstedelijk Gewest și alții (citată la nota de subsol 35, punctul 37).

56 — A se vedea Hotărârea din 15 septembrie 1998, Edis (C-231/96, Rec., p. I-4951, punctul 48), Hotărârea din 17 noiembrie 1998, Aprile (C-228/96, Rec., p. I-7141, punctul 43), Hotărârea din 27 februarie 2003, Santex (C-327/00, Rec., p. I-1877, punctul 57 și următoarele), Hotărârea din 15 aprilie 2010, Barth (C-542/08, Rep., p. I-3189, punctul 33), precum și Hotărârea din 8 Septembrie 2011, Q-Beef (C-89/10 și C-96/10, Rep., p. I-7819, punctul 51).

57 — Punctul 6 din cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare.

58 — Punctele 5, 6 și 49 din cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare.

— în prima instanță a procedurii de autorizare integrată, decizia cu privire la amplasament a fost păstrată confidențială fără niciun motiv evident [59].

150. Analiza concretă a acestor circumstanțe intră în responsabilitatea instanțelor naționale, care, în caz de îndoieli, se pot prevala de procedura trimiterii preliminare pentru a obține explicații mai precise cu privire la aplicarea principiului efectivității în anumite situații.

151. Sintetizând, trebuie să se rețină că a exclude verificarea eventualelor deficiențe ale unei evaluări anterioare a impactului de mediu din procedura judiciară de verificare a autorizării integrate a unui depozit de deșeuri și a o atribui unei proceduri juridice separate este o acțiune compatibilă cu legislația Uniunii, dacă această decuplare a protecției juridice nu face practic imposibilă sau excesiv de dificilă verificarea judiciară a autorizării integrate. Dacă organizarea protecției jurisdicționale sau aplicarea acesteia nu respectă principiul efectivității, efectul util al directivelor în cauză impune ca în cadrul unui litigiu asupra unor etape de procedură ulterioare să fie verificate erorile survenite în îndeplinirea etapelor anterioare.

3. Cu privire la abordarea din oficiu a anumitor probleme juridice

152. O a doua constatare a Curții Constituționale s-ar putea opune totuși verificării eventualelor deficiențe ale unei evaluări anterioare a impactului de mediu în acțiunea principală. Curtea a criticat și faptul că părțile nu au obiectat față de valabilitatea evaluării efectului asupra mediului. Astfel, Curtea Supremă s-a pronunțat *ultra petita*, depășindu-și competențele. Din acest motiv, Curtea Supremă întreabă dacă legislația Uniunii îi permite să abordeze din oficiu această problemă.

153. Și în această privință, în absența unor dispoziții relevante de drept al Uniunii, se aplică, în principiu, autonomia procedurală a statelor membre, care trebuie însă exercitată respectând principiul echivalenței și principiul efectivității [60].

154. Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare nu conține niciun indiciu referitor la măsura în care problemele de drept național pot fi abordate din oficiu. De aceea, lipsesc elementele de legătură pentru a analiza dacă *principiul echivalenței* impune obligația de a aborda din oficiu deficiențele evaluării efectelor asupra mediului. În această privință, prezenta cauză se deosebește de cauza van der Weerd, unde se punea întrebarea dacă dispozițiile de drept al Uniunii puse în discuție corespundeau dispozițiilor de ordine publică (*ordre public*), care, potrivit legislației olandeze, pot fi abordate din oficiu [61].

155. În ceea ce privește *principiul efectivității*, fiecare caz în care se ridică problema dacă o prevedere procedurală internă face imposibilă sau excesiv de dificilă aplicarea dreptului Uniunii trebuie analizat ținând cont de locul pe care respectiva prevedere îl ocupă în cadrul procedurii în ansamblul său, de modul în care se derulează și de particularitățile acesteia în fața diverselor instanțe naționale. Din această perspectivă, trebuie să se țină cont, eventual, de principiile care stau la baza sistemului jurisdicțional național, precum protecția dreptului la apărare, principiul securității juridice și buna desfășurare a procedurii [62]. Este vorba despre aprecieri ale unor cazuri individuale, care au fost făcute ținându-se seama de ansamblul corelațiilor de fapt și de drept din fiecare cauză și care nu pot fi transpuse automat asupra altor domenii decât cele în cadrul cărora au fost făcute [63].

59 — A se vedea considerațiile de la a doua întrebare, punctul 88 și următoarele.

60 — Hotărârea din 7 iunie 2007, van der Weerd și alții (C-222/05-C-225/05, Rep., I-4233, punctul 28) și jurisprudența citată. Cu privire la cerințele generale ale acestor principii, a se vedea mai sus punctele 101 și 143.

61 — Hotărârea van der Weerd și alții (citată la nota de subsol 60, punctul 29 și următoarele).

62 — Hotărârea din 14 decembrie 1995, Peterbroeck (C-312/93, Rec., p. I-4599, punctul 14), Hotărârea din 14 decembrie 1995, van Schijndel și van Veen (C-430/93 și C-431/93, Rec., p. I-4705, punctul 19), și Hotărârea van der Weerd și alții (citată la nota de subsol 60, punctul 33).

63 — Hotărârea Cofidis (citată la nota de subsol 12, punctul 37).

156. În principiu, dispozițiile naționale compatibile cu principiul efectivității sunt acelea care împiedică instanțele naționale să invoce din oficiu un motiv întemeiat pe încălcarea dispozițiilor comunitare, atunci când examinarea acestui motiv le-ar obliga să renunțe la pasivitatea care le revine, depășind cadrul litigiului, astfel cum acesta a fost delimitat de părți și întemeindu-se pe alte fapte și circumstanțe decât cele pe care și-a întemeiat cererea partea care are un interes în aplicarea respectivelor dispoziții [64].

157. O asemenea limitare a competenței instanței naționale poate fi justificată de principiul potrivit căruia într-un proces inițiativa le revine părților, astfel că, prin urmare, instanței nu îi este permis să acționeze din oficiu decât în situații excepționale, în interesul public. Acest principiu protejează dreptul la apărare și asigură buna desfășurare a procedurii, în special protejând-o de întârzieri inerente aprecierii noilor motive [65].

158. Aceste considerații au fost pronunțate în cadrul unor proceduri care se refereau la afilierea la un sistem de stat de asigurare obligatorie de răspundere civilă [66], respectiv la demonstrarea existenței unei epizootii pe baza căreia au fost luate măsuri ale căror cheltuieli au fost suportate de exploatația agricolă afectată [67].

159. Situația cea mai importantă în care instanțele naționale sunt totuși obligate să abordeze din oficiu o problemă de drept al Uniunii se referă în schimb la articolul 6 alineatul (1) din Directiva privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii [68]. Având în vedere poziția de inferioritate în care se găsesc consumatorii față de partenerii lor de contract, această dispoziție prevede că o clauză abuzivă nu creează obligații pentru consumator. După cum rezultă din jurisprudență, este vorba despre o dispoziție imperativă care urmărește să substituie echilibrului formal pe care îl instituie contractul între drepturile și obligațiile cocontractanților un echilibru real, de natură să restabilească egalitatea dintre aceste părți. Pentru a-i asigura eficiența, Curtea a statuat că instanța națională trebuie să examineze din oficiu caracterul abuziv al unei clauze contractuale [69].

160. Și mediul necesită protecție și există un interes public semnificativ ca evaluarea impactului asupra mediului prevăzută de legislația Uniunii să fie efectuată corect.

161. În articolul 6 alineatul (1) din Directiva EEM nu este însă formulată o prevedere similară celei de la articolul 6 alineatul (1) din Directiva privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii cu privire la efectele deficiențelor dintr-o evaluare a impactului de mediu asupra valabilității autorizărilor. În special, Directiva EEM nu stipulează că, în cazul unor deficiențe ale evaluării impactului de mediu, autorizarea ar deveni nulă.

162. Problema care se pune aici este aceea dacă renunțarea completă la evaluarea efectelor asupra mediului impusă de dreptul Uniunii trebuie eventual abordată din oficiu. O astfel de evaluare constituie în orice caz un temei important pentru formularea obiecțiilor împotriva unui proiect bazate pe legislația de mediu.

64 — Hotărârea van Schijndel și Hotărârea van Veen (citate la nota de subsol 62, punctul 22), precum și Hotărârea van der Weerd și alții (citată la nota de subsol 60, punctul 33).

65 — Hotărârea van Schijndel și Hotărârea van Veen (citate la nota de subsol 62, punctul 21), precum și Hotărârea van der Weerd și alții (citată la nota de subsol 60, punctul 35).

66 — Hotărârea van Schijndel și van Veen (citată la nota de subsol 62).

67 — Hotărârea van der Weerd și alții (citată la nota de subsol 60).

68 — Citată la nota de subsol 12.

69 — Pe lângă hotărârile citate la nota de subsol 12, a se vedea Hotărârea din 4 iunie 2009, Pannon GSM (C-243/08, Rep., p. I-4713, punctul 22 și următoarele), și Hotărârea din 6 octombrie 2009, Asturcom Telecomunicaciones (C-40/08, Rep., p. I-9579, punctul 30 și următoarele).

163. Nu considerăm totuși necesară abordarea din oficiu a dubiilor cu privire la *actualitatea* unei evaluări a efectelor asupra mediului. Dacă o asemenea evaluare există, aceasta ar trebui să le ofere eventualilor reclamanți suficiente elemente de susținere pentru a contesta eventualele lacune ale evaluării. De altfel, asemenea deficiențe pot apărea foarte ușor odată cu trecerea timpului sau ca urmare a modificărilor survenite în condițiile exterioare, fără însă a duce în mod necesar la efecte suplimentare semnificative asupra mediului. În concluzie, o evaluare complementară este necesară deja în situația în care sunt posibile asemenea efecte suplimentare. Dacă instanțele ar trebui să examineze din oficiu actualitatea evaluării efectelor asupra mediului, acest lucru ar genera riscuri procesuale semnificative, fără să fie neapărat de așteptat să aducă și un câștig echivalent pentru mediu. Prin urmare, interesului public pentru luarea în considerare a unei evaluări actuale a efectelor asupra mediului nu îi revine o asemenea importanță încât să justifice o examinare din oficiu. Dimpotrivă, este suficient ca asemenea dubii să fie abordate numai pe baza unor contestații explicite.

164. Comparația poate fi realizată și altfel, din perspectiva altor aspecte de mediu. Astfel, din argumentele invocate de Križan și alții rezultă că ar fi util să se verifice dacă vechiul depozit de deșeuri din Pezinok este operat în conformitate cu articolul 14 din Directiva privind depozitele de deșeuri [70]. Nu se poate constata însă că operarea vechiului depozit de deșeuri face obiectul acțiunii principale.

165. În ceea ce privește noul depozit, Curtea Supremă nu furnizează elemente din care să reiasă că acesta ar urma să fie operat în contradicție cu standardele tehnice aplicabile. Rezultă că față de operarea în continuare a vechiului depozit, noul depozit de deșeuri ar putea avea drept efect chiar o îmbunătățire a protecției mediului.

166. În consecință, nu se constată existența unor motive de interes public specifice din legislația Uniunii în materie de mediu care să oblige Curtea Supremă să abordeze eventuale dubii cu privire la actualitatea evaluării efectelor asupra mediului, acționând contrar dispozițiilor naționale.

167. Problemele juridice de drept al Uniunii trebuie însă de asemenea abordate din oficiu în temeiul principiului efectivității, atunci când părțile au fost cu adevărat private de posibilitatea de a invoca un motiv întemeiat pe una dintre prevederile puse în discuție în fața unei instanțe naționale [71].

168. În cazul în care din elementele prezentate de Curtea Supremă în susținerea ideii că Ekologická skládka și autoritățile responsabile cu autorizarea [72] au acționat în înțelegere ilegală ar reieși că principiul efectivității a fost încălcat cu adevărat, ar trebui pornit de la ipoteza că Križan și alții au fost cu adevărat privați de posibilitatea de a invoca pretinsele deficiențe de actualitate ale evaluării impactului asupra mediului în fața instanței naționale. În acest caz, Curtea Supremă ar fi obligată să abordeze această problemă din oficiu.

4. Concluzia la a treia întrebare

169. Rezultă că la a treia întrebare trebuie să se răspundă după cum urmează:

În cazul în care Directiva EEM este aplicabilă *ratione temporis*, o evaluare a efectelor de mediu ale proiectului realizată în trecut poate servi drept temei pentru autorizarea acestuia dacă, la data autorizării, evaluarea prezintă în mod adecvat efectele considerabile pe care proiectul le poate avea

70 — A se vedea procedura pendinte C-331/11, Comisia/Slovacia (JO C 28, p. 4) cu privire la un depozit de deșeuri din Žilina – Považský Chlmec.

71 — A se vedea Hotărârea van der Weerd și alții (citată la nota de subsol 60, punctul 40 și următorul); de asemenea, a se vedea și Hotărârea Peterbroeck (citată la nota de subsol 62).

72 — A se vedea în acest sens punctul 149 de mai sus.

asupra mediului. Examinarea aspectului dacă, între timp, condițiile de mediu sau proiectul s-au modificat într-o asemenea măsură încât sunt posibile alte efecte negative considerabile asupra mediului nu impune în mod obligatoriu participarea publicului.

A exclude verificarea actualității unei evaluări anterioare a impactului de mediu din procedura judiciară de verificare a autorizării integrate a construcției unui depozit de deșeuri și a o atribui unei proceduri juridice separate este o acțiune compatibilă cu legislația Uniunii, dacă această decuplare a protecției juridice nu face practic imposibilă sau excesiv de dificilă verificarea judiciară a autorizării integrate sub aspectul evaluării impactului asupra mediului. Dacă organizarea protecției jurisdicționale sau aplicarea acesteia nu respectă principiul efectivității, efectul util al directivelor în cauză impune ca în cadrul unui litigiu asupra unor etape de procedură ulterioare să fie verificate erorile survenite în îndeplinirea etapelor anterioare.

Instanțele naționale trebuie să abordeze din oficiu problema actualității unei evaluări a efectelor asupra mediului atunci când cei în drept au fost privați de posibilitatea de a o invoca în fața instanțelor naționale. Aceasta este de presupus în special atunci când organizarea protecției jurisdicționale sau aplicarea sa nu respectă cerințele principiului efectivității.

D – *Cu privire la a patra întrebare – măsuri provizorii de protecție jurisdicțională*

170. Prin intermediul celei de a patra întrebări, Curtea Supremă urmărește să afle dacă protecția jurisdicțională a publicului potrivit Directivei IPPC și Directivei EEM include posibilitatea de a solicita adoptarea unei măsuri provizorii, administrativă sau jurisdicțională, în temeiul dreptului național (de exemplu, o ordonanță de suspendare a executării unei decizii integrate), care să permită în mod provizoriu, cu alte cuvinte până la decizia pe fond, întreruperea realizării instalației proiectate.

171. Este adevărat că nici Directiva IPPC, nici Directiva EEM nu prevăd măsuri provizorii de protecție jurisdicțională, dar, potrivit jurisprudenței constante, o instanță națională sesizată cu o cauză căreia îi este aplicabil dreptul comunitar trebuie să fie în măsură să încuviințeze măsuri provizorii în vederea garantării deplinei eficacități a hotărârii judecătorești care se va pronunța cu privire la existența drepturilor invocate în temeiul dreptului comunitar [73].

172. Această obligație este expresia dreptului la protecție jurisdicțională efectivă recunoscut la articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, pe care statele membre trebuie să îl asigure conform articolului 19 alineatul (1) a doua teză TUE.

173. În plus, și articolul 9 alineatul (4) din Convenția de la Aarhus, care trebuie luat în considerare la interpretarea Directivei IPPC și a Directivei EEM [74], impune, la rândul său, ca protecția jurisdicțională conform acestor directive să permită măsuri provizorii adecvate și eficiente.

174. Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare evidențiază și îndoieli ale Curții Supreme cu privire la obligația de a audia partea vizată de o măsură provizorie înainte de adoptarea acesteia.

73 — Hotărârea din 19 iunie 1990, Factortame și alții (C-213/89, Rec., p. I-2433, punctul 21), Hotărârea din 11 ianuarie 2001, Siples (C-226/99, Rec., p. I-277, punctul 19), și Hotărârea din 13 martie 2007, Unibet (C-432/05, Rep., p. I-2271, punctul 67).

74 — A se vedea în acest sens punctul 78 de mai sus.

175. Deși modalitățile concrete de manifestare a dreptului la audiere [75] pot varia în funcție de eventuala urgență pentru a soluționa litigiul, orice restricție în exercitarea acestui drept trebuie să fie justificată în mod corespunzător și să fie însoțită de garanții procedurale care să asigure persoanelor vizate de o asemenea procedură o modalitate efectivă de a contesta măsurile adoptate în regim de urgență [76].

176. Rezultă că, în cazul unei măsuri provizorii deosebit de urgente, instanța poate renunța inițial la audierea tuturor părților [77], dar apoi trebuie fie să procedeze cât mai curând la aceste audieri [78], fie trebuie cel puțin să ofere posibilitatea de atacare a măsurii în procedură accelerată printr-o cale de atac care să dea tuturor părților posibilitatea de a prezenta observații.

177. Prin urmare, la întrebarea a patra trebuie să se răspundă că protecția jurisdicțională a publicului potrivit Directivei IPPC și Directivei EEM include posibilitatea de a solicita adoptarea unei măsuri provizorii, administrativă sau jurisdicțională, în temeiul dreptului național, care să permită în mod provizoriu întreruperea realizării unei instalații proiectate. În cazuri de urgență deosebită, se poate renunța la audierea părților, dacă li se dă posibilitatea de a obține cât mai curând posibil o verificare a procedurii.

E – *Cu privire la a cincea întrebare – întinderea protecției proprietății*

178. Prin intermediul celei de a cincea întrebări, Curtea Supremă urmărește să afle dacă printr-o hotărâre judecătorească care îndeplinește condițiile prevăzute de Directiva IPPC, de Directiva EEM sau la articolul 9 alineatele (2) și (4) din Convenția de la Aarhus de anulare a unei autorizații acordate în mod valabil pentru o nouă instalație se poate aduce atingere dreptului de proprietate al operatorului. Cu alte cuvinte, se pune accentul pe criteriul de proporționalitate necesară pentru a pune în balanță interesul public de protejare a mediului și dreptul privat de protecție a proprietății, în cazul în care conținutul acestui drept privat (mai ales dreptul de folosință) conduce în mod inevitabil sau este însoțit în mod necesar de efecte asupra mediului.

179. Proprietatea este recunoscută prin articolul 17 din Carta drepturilor fundamentale și a fost recunoscută anterior în jurisprudența constantă a Curții. Asupra dreptului de proprietate pot fi însă instituite restricții, cu condiția ca acestea să răspundă efectiv unor obiective de interes general urmărite de Uniunea Europeană și să nu constituie, față de scopul urmărit, o intervenție disproporționată și intolerabilă care ar aduce atingere însuși conținutului drepturilor garantate astfel [79].

180. În speță sunt vizate două aspecte diferite ale proprietății. Pe de o parte, este vorba despre proprietatea asupra terenului prevăzut pentru depozitul de deșeuri, a cărui utilizare este restricționată de necesitatea de validare a autorizării, iar, pe de altă parte, este vorba despre dreptul posibil conferit de autorizație de a construi și a opera un depozit de deșeuri pe terenul respectiv.

75 — Hotărârea din 28 martie 2000, Krombach (C-7/98, Rec., p. I-1935, punctul 27, punctul 39 și următorul), Hotărârea din 2 mai 2006, Eurofood IFSC (C-341/04, Rec., p. I-3813, punctul 66), și Hotărârea din 2 aprilie 2009, Gambazzi (C-394/07, Rep., p. I-2563, punctul 28).

76 — Hotărârea Eurofood IFSC, citată la nota de subsol 75, și Hotărârea din 15 iulie 2010, Purrucker (C-256/09, Rep., I-7349, punctul 95). A se vedea și noua abordare a Curții Europene a Drepturilor Omului în Hotărârea Micallef împotriva Maltei din 15 octombrie 2009 (cererea nr. 17056/06, punctele 85 și 86).

77 — A se vedea Hotărârea din 21 mai 1980, Denilauler (125/79, Rec., p. 1553, punctul 15).

78 — Ilustrativă pentru adoptarea măsurilor administrative este Hotărârea din 21 decembrie 2011, Franța/People's Mojahedin Organization of Iran (C-27/09 P, Rep., p. I-13427, punctul 61). A se vedea și articolul 50 alineatul (4) din Acordul TRIPS.

79 — Hotărârea din 16 noiembrie 2011, Bank Melli Iran/Consiliul (C-548/09 P, Rep., p. I-11381, punctul 114), și jurisprudența citată, precum și articolul 17 alineatul 1 a treia teză din Carta drepturilor fundamentale.

181. Dreptul de a construi și a opera un depozit de deșeuri nu poate însă conferi calitatea juridică de proprietar decât atunci când existența autorizării nu mai poate fi contestată. Inițial este vorba numai despre perspectiva de a obține permisiunea de a construi și de a opera un depozit de deșeuri. Simplele perspective însă nu beneficiază de protecția dreptului de proprietate [80], în orice caz nu atunci când punerea lor în practică este contestată [81].

182. Dimpotrivă, necesitatea de aprobare a autorizării pentru depozitul de deșeuri restricționează dreptul de utilizare a suprafețelor respective.

183. Din cauza necesității de validare a autorizației, înainte de utilizarea preconizată trebuie parcurse mai multe proceduri administrative. Directiva EEM are rolul de a garanta faptul că toate efectele semnificative ale proiectului asupra mediului sunt identificate și incluse în decizie. Obiectivul Directivei IPPC este acela de a minimiza efectele instalației asupra mediului. În plus, ambele directive oferă posibilitatea de a contesta, din punctul de vedere al fondului sau al procedurii, legalitatea deciziilor.

184. Este posibil ca, în temeiul acestor reglementări, anumite proiecte să nu poată fi puse în practică deloc, iar altele pot cel puțin să se prelungească sau să fie supuse unor limitări față de structura lor inițială.

185. În principiu, aceste restricționări ale dreptului de proprietate pot fi justificate [82] prin interesul general pentru un nivel ridicat de protecție a mediului, care – potrivit articolului 191 TFUE și articolului 37 din Carta drepturilor fundamentale – este un obiectiv al Uniunii [83].

186. Drept urmare, interzicerea unei utilizări a terenului care ar avea efecte negative deosebit de ample asupra mediului este compatibilă cu dreptul fundamental de proprietate. De asemenea, trebuie să existe posibilitatea de a supune proiectele care ar avea efecte negative considerabile asupra mediului unei verificări amănunțite, înainte ca acestea să primească permisiunea de a fi puse în practică. Din elementele prezentate nu reiese că cerințele Directivei EEM, ale Directivei IPPC sau ale Convenției de la Aarhus nu ar avea justificare în prezenta cauză.

187. În sfârșit, dreptul fundamental la protecție juridică efectivă – articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale – impune ca respectarea dispozițiilor justificate referitoare la protecția mediului să poată fi supusă unei verificări în justiție, iar, după caz, autorizațiile la eliberarea cărora aceste dispoziții au fost încălcate să fie anulate.

188. Sintetizând, trebuie reținut că o hotărâre judecătorească ce îndeplinește condițiile prevăzute de Directiva IPPC, de Directiva EEM sau la articolul 9 alineatele (2) și (4) din Convenția de la Aarhus de anulare a unei autorizații acordate în mod valabil pentru o nouă instalație nu aduce atingere dreptului de proprietate al operatorului.

80 — A se vedea Hotărârea din 14 mai 1974, Nold/Comisia, 4/73, Rec., p. 491, punctul 14), și Hotărârea din 5 octombrie 1994, Germania/Consiliul (C-280/93, Rec., p. I-4973, punctul 79 și următorul), precum și Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea Pine Valley Developments Ltd și alții împotriva Irlandei din 29 noiembrie 1991 (cererea nr. 12742/87, punctul 51).

81 — A se vedea Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea Anheuser-Busch Inc. împotriva Portugaliei din 11 ianuarie 2007 (cererea nr. 73049/01, *Recueil des arrêts et décisions*, 2007-I, punctul 64 și următorul).

82 — Hotărârea din 7 februarie 1985, ADBHU (240/83, Rec., p. 531, punctul 13), precum și Hotărârea din 9 martie 2010, ERG și alții (C-379/08 și C-380/08, Rep., p. I-2007, punctul 81), și Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea Depalle împotriva Franței din 29 martie 2010 (cererea nr. 34044/02, punctul 81) și jurisprudența citată, Hotărârea Pine Valley Developments Ltd și alții împotriva Irlandei (citată la nota de subsol 80, punctul 57), precum și Hotărârea Curmi împotriva Maltei din 22 noiembrie 2011 (cererea nr. 2243/10, punctul 44).

83 — A se vedea și considerentul (9) din preambulul TUE și articolul 11 TFUE.

V – Concluzie

189. Propunem Curții să răspundă la cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare după cum urmează:

„1) Articolul 267 TFUE obligă instanța unui stat membru a cărei decizie privind interpretarea dreptului Uniunii nu este supusă vreunei căi de atac ca – în situația în care există dubii cu privire la aplicarea dreptului Uniunii într-un litigiu aflat pe rol – să adreseze Curții de Justiție a Uniunii Europene din oficiu, chiar și în absența unei solicitări din partea părților, o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare, chiar dacă Curtea Constituțională a statului membru respectiv s-a pronunțat deja asupra litigiului și a dispus ca acea instanță să soluționeze cauza ținând seama de considerațiile sale cu privire la dreptul constituțional național.

2) În procedura de autorizare integrată a unui depozit de deșeuri conform articolului 15 alineatul (1) și anexei V la Directiva 2008/1/CE privind prevenirea și controlul integrat al poluării, publicului trebuie să i se asigure accesul la o decizie administrativă anterioară referitoare la amplasamentul depozitului, în măsura în care motive preponderente, de exemplu, secrete comerciale, se opun acestei măsuri. Dacă accesul la acest document este refuzat la început fără o justificare suficientă, acest viciu poate fi remediat ulterior în cadrul procedurii administrative, potrivit dreptului național, dacă prin accesul obținut mai târziu publicul se află în aceeași situație în care s-ar fi aflat dacă accesul i-ar fi fost acordat de la început.

3) În cazul în care Directiva 85/337/CEE privind evaluarea efectelor anumitor proiecte publice și private asupra mediului este aplicabilă *ratione temporis*, o evaluare a efectelor de mediu ale proiectului realizată în trecut poate servi drept temei pentru autorizarea acestuia dacă, la data autorizării, evaluarea prezintă în mod adecvat efectele considerabile pe care proiectul le poate avea asupra mediului. Examinarea aspectului dacă, între timp, condițiile de mediu sau proiectul s-au modificat într-o asemenea măsură încât sunt posibile alte efecte negative considerabile asupra mediului nu impune în mod obligatoriu participarea publicului.

A exclude verificarea actualității unei evaluări anterioare a impactului de mediu din procedura judiciară de verificare a autorizării integrate a construcției unui depozit de deșeuri și a o atribui unei proceduri juridice separate este o acțiune compatibilă cu legislația Uniunii, dacă această decuplare a protecției juridice nu face practic imposibilă sau excesiv de dificilă verificarea judiciară a autorizării integrate sub aspectul evaluării impactului asupra mediului. Dacă organizarea protecției jurisdicționale sau aplicarea acesteia nu respectă principiul efectivității, efectul util al directivelor în cauză impune ca în cadrul unui litigiu asupra unor etape de procedură ulterioare să fie verificate erorile survenite în îndeplinirea etapelor anterioare.

Instanțele naționale trebuie să abordeze din oficiu problema actualității unei evaluări a efectelor asupra mediului atunci când cei în drept au fost privați de posibilitatea de a o invoca în fața instanțelor naționale. Aceasta este de presupus în special atunci când organizarea protecției jurisdicționale sau aplicarea sa nu respectă cerințele principiului efectivității.

4) Protecția jurisdicțională a publicului potrivit Directivei 2008/1 și Directivei 85/337 include posibilitatea de a solicita adoptarea unei măsuri provizorii, administrativă sau jurisdicțională, în temeiul dreptului național, care să permită în mod provizoriu întreruperea realizării unei instalații proiectate. În cazuri de urgență deosebită, se poate renunța la audierea părților, dacă li se dă posibilitatea de a obține cât mai curând posibil o verificare a procedurii.

5) O hotărâre judecătorească ce îndeplinește condițiile prevăzute de Directiva 2008/1, de Directiva 85/337 sau la articolul 9 alineatele (2) și (4) din Convenția de la Aarhus privind accesul la informație, participarea publicului la luarea deciziei și accesul la justiție în probleme de mediu, prin care este anulată o autorizație acordată în mod valabil pentru o nouă instalație, nu aduce atingere dreptului de proprietate al operatorului.”